

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Tuuli Lampén

”Kuin olisin taas siellä”

Digitaalisten viestintäkeinojen käyttö opiskelijavaihdossa alkaneissa
etäsuhteissa

Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö
Digitaalisen median pro gradu -tutkielma
Viestinnän monialainen maisteriohjelma

Vaasa 2024

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Tuuli Lampén		
Tutkielman nimi:	”Kuin olisin taas siellä” : Digitaalisten viestintäkeinojen käyttö opiskelijavaihdossa alkaneissa etäsuhteissa		
Tutkinto:	Filosofian maisteri		
Oppiaine:	Viestinnän monialainen maisteriohjelma Digitaalinen media		
Työn ohjaaja:	Tanja Sihvonen		
Valmistumisvuosi:	2024	Sivumäärä:	65

TIIVISTELMÄ:

17 prosenttia Suomen yliopisto-opiskelijoista ja 9 prosenttia ammattikorkeakouluopiskelijoista suorittaa opintojensa aikana ulkomaanjakson joko vaihto-opiskeluna tai työharjoittelujaksona. Ulkomailla ollessaan opiskelijat tapaavat uusia ihmisiä eri maista. Vaihdon jälkeen palataan takaisin kotimaahan, mutta jotkut uusista ihmissuhteista jatkuvat sen jälkeenkin.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten digitaalisia viestintäkeinoja käytetään etäsuhteiden ylläpitoon. Tarkastelussa ovat opiskelijavaihdossa alkaneet ystävyys- ja parisuhteet, joissa vaihdon jälkeen asutaan eri maissa. Tavoitteeseen pääsemiseksi tutkitaan, millaisia viestintäkäytäntöjä muodostuu ihmissuhteessa sen muuttuessa lähisuhteesta etäsuhteeksi, miten digitaalisen median avulla luodaan tunnetta läheisyydestä tai yhdessäolosta, vaikka ollaan fyysisesti erillään, ja mitä eroa on ystävyys- ja parisuhteiden välillä siinä, miten viestitään ja miten digitaalisia viestintäkeinoja käytetään.

Aineiston keräämiseksi haastatellaan kuutta entistä vaihto-opiskelijaa, joista kolme on ylläpitänyt vaihdossa alkanutta parisuhdetta ja kolme vaihdossa alkanutta ystävyyssuhdetta opiskelijoiden palattua kotimaihinsa vaihdon jälkeen. Haastattelumenetelmänä käytetään puolistrukturoitua teemahaastattelua. Redusoidun aineiston analysointiin käytetään aineistolähtöistä sisälönanalyysiä.

Suhteissa sekä jatketaan vaihdon aikana vakiintuneita viestintäkäytäntöjä että otetaan käyttöön uusia viestintäkäytäntöjä, joilla mahdollistetaan ihmissuhteen jatkuminen suhteen etäaikana. Parisuhteissa viestintä leviää ystävyyssuhteita useampiin kanaviin, ja niissä otetaan käyttöön myös ei-digitaalisia menetelmiä, kuten paperiposti ja lahjat. Vaihdon jälkeen ystävyys jatkuu, mutta jää hieman taka-alalle vaihtoaikaan verrattuna. Varsinkin etäystävyydessä etäaika voidaan kokea vain väliajaksi, ja suunnitelluille jälleennäkemisille annetaan paljon painoarvoa. Etäystävyyssuhteissa koetaan, että muutosta ei ole tapahtunut tunnetasolla, vaikka yhtedenpito vähenee. Etäparisuhteissa vietetään etäystäviä enemmän aikaa puheluissa. Molemmantyyppisissä suhteissa puhelujen rooli on merkittävä etenkin läheisyyden tunteen luomisessa. Etäystävyyssuhteissa läheisyyden ja yhdessäolon tunteen tavoittelua ei kuitenkaan koeta yhtä tarpeelliseksi kuin etäparisuhteissa.

AVAINSANAT: opiskelijavaihto, etäsuhteet, ystävyys, ihmissuhteet, sosiaalinen media

Sisällys

1	Johdanto	5
1.1	Tavoite	6
1.2	Aineisto	7
1.3	Menetelmä	8
2	Vaihto-opiskelu ja etäsuhteet	12
2.1	Korkeakouluopiskelijoiden vaihto-opiskelu	12
2.2	Etäsuhteet	13
2.3	Vaihdossa solmitut ihmissuhteet	14
3	Etäsuhteiden viestintäkäytäntöjen tutkimus	16
3.1	Etäsuhteiden viestintäkäytäntöjen aiempi tutkimus	16
3.2	Analyysissä käytettävät käsitteet	19
3.3	Puolistrukturoitu teemahaastattelu	20
3.4	Aineistolähtöinen sisällönanalyysi	22
3.5	Tutkimuksessa mainittavat alustat	24
4	Viestintäkäytännöt opiskelijavaihdossa solmituissa etäsuhteissa	27
4.1	Muutos ja siirtymä vaihtoajasta etäaikaan	28
4.1.1	Vaihdonaikaisten viestintäkäytäntöjen jatkaminen	29
4.1.2	Uudet viestintäkeinot	30
4.2	Synkroninen viestintä	31
4.2.1	Rento oleminen	32
4.2.2	Yhteinen laatu aika	33
4.3	Asynkroninen viestintä	35
4.3.1	Tekstimuotoiset viestit	35
4.3.2	Kuvat ja videot	36
4.3.3	Lyhytvideot	38
4.3.4	Ääniviestit	39
4.4	Läheisyyden tunteen tavoittelu	40
4.5	Erot ystävien ja pariskuntien viestinnän välillä	43

4.6	Analyysin tulosten yhteenveto	46
4.6.1	Viestintäkäytännöt	47
4.6.2	Läheisydentunne	48
4.6.3	Erot suhdetyyppien välillä	50
5	Päätäntö	52
	Lähteet	56
	Liitteet	60
	Liite 1: Haastattelykysymykset, ystävyysuhde	60
	Liite 2: Haastattelykysymykset, parisuhde	62
	Liite 3: Ystävänpäiväkortti	64

1 Johdanto

Opetushallituksen (2023) mukaan 17 prosenttia Suomen yliopisto-opiskelijoista ja 9 prosenttia ammattikorkeakouluopiskelijoista suorittaa osan korkeakouluopinnoistaan ulkomailla, joko vaihto-opiskeluna tai työharjoittelujaksona. Vuonna 2022 yli kolmen kuukauden ulkomaanjakson suoritti 6207 korkeakouluopiskelijaa (Opetushallitus, 2023). Uudessa maassa opiskelijat tapaavat luonnollisesti runsaasti uusia ihmisiä, ja osa uusista kansainvälisistä tuttavuuksista etenee ystävyudeksi tai parisuhteeksi saakka. Ulkomaanjakson jälkeen opiskelijat kuitenkin palaavat kotimaihinsa kauas uusista tuttavistaan.

Nykyään on jo tavallista viettää myös lomamatkoja pidempiä ajanjaksoja ulkomailla. Korkeakoulut kannustavat opiskelijoita kansainvälistymiseen ja nuoruusvuosia pidetään hyvänä aikana kokeilla asumista eri maassa. Erilaiset sopimukset, kuten Euroopan unionin sopimus vapaasta liikkuvuudesta, ovat tehneet tästä entistäkin helpompaa. Ennen matkustelun yleistymistä ystäviä tai kumppania ei kuitenkaan useimmiten löydetty kovinkaan kaukaa oman lähiyhteisön ulkopuolelta, etenkin ulkomailta. Muutos nuorten aikuisten elämässä esimerkiksi sadan vuoden takaiseen on suuri.

Suomalaisille korkeakouluopiskelijoille rakkaista ihmisistä etäällä olo ei ole muutenkaan vierasta, sillä esimerkiksi alemman yliopistotutkinnon opiskelijoista 81 prosenttia muuttaa opiskelujen vuoksi (Anttonen, 2022), jolloin perhe ja aiempi ystäväpiiri jäävät taakse. Vuonna 2020 alkanut koronapandemia-aika lisäsi entisestään myös verrattain lähekkäin asuvien ihmisten etänä tapahtuvaa yhteydenpitoa. Nykyaikana iso osa viestinnästä tapahtuu digitaalisia viestintäkeinoja käyttäen, ja erilaiset ohjelmat ja sosiaalisen median alustat tekevät mahdolliseksi monenlaisen yhteydenpidon etäällä oleviin rakkaisiin.

Silti eri maissa asuvien väliset etäsuhteet saavat yhä kuitenkin usein osakseen epäilyä. Vaihtoaikana solmittujen ihmissuhteiden jatkumiseen vaihdon jälkeen ei aina uskota. Epäilläään, että vaihtoajan ystävät unohtuvat opiskelijoiden palatessa takaisin kotimaassa odottavien ystävien ja perheen luokse. Romanttisten etäsuhteiden kohdalla kysymyksiä herättää suhteen selviämismahdollisuuksien lisäksi myös jopa koko etäsuhteen konsepti:

jotkut epäilevät, miten voi olla suhteessa jonkun kanssa, jota ei voi tavata (ks. esim. Reddit, 2023).

1.1 Tavoite

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten digitaalisia viestintäkeinoja käytetään etäsuhteiden ylläpitoon. Tarkastelussa ovat opiskelijavaihdossa alkaneet ystävyys- ja parisuhteet, joissa vaihdon jälkeen asutaan eri maissa.

Tutkimuskysymyksiä ovat:

1. Millaisia viestintäkäytäntöjä muodostuu ihmissuhteessa sen muuttuessa lähisuhteesta etäsuhteeksi?
2. Miten digitaalisen median avulla luodaan tunnetta läheisyydestä tai yhdessäolosta, vaikka ollaan fyysisesti erillään?
3. Mitä eroa on ystävyys- ja parisuhteiden välillä siinä, miten viestitään ja miten digitaalisia viestintäkeinoja käytetään?

Etäsuhteiden digitaalista viestintää yleisesti on jo tutkittu melko paljon. Vaihto-opiskelijoiden suhteita on tutkittu opinnäytetöissä siitä näkökulmasta, jossa suhde oli lähisuhde opiskelijan kotimaassa, ja suhde jatkuu etäsuhteena sen ajan, kun opiskelija on vaihdossa ulkomailla (esim. Cielezsky, 2017). Vaihdossa solmittujen suhteiden jatkumista etäsuhteina vaihtoajan jälkeen ei kuitenkaan ole juurikaan tutkittu aiemmin. Etäystävyyttä on muutenkin tutkittu romanttisia etäsuhteita vähemmän.

Lisäksi aiempien tutkimusten käsittelemiin suhteisiin verrattuna vaihdossa solmitut ihmissuhteet ovat uniikkeja siksi, että niissä ihmiset ovat tunteneet toisensa vasta lyhyen, mutta toisaalta erittäin intensiivisen aikajakson ajan. Asetelma on siis eri kuin tilanteessa, jossa vuosia toisensa tunteneet ystävät muuttavat erilleen. Siksi vaihdossa solmittujen suhteiden jatkumista ja viestintää on perusteltua tutkia myös erikseen.

1.2 Aineisto

Aineisto kerättiin haastatteleamalla entisiä vaihto-opiskelijoita, jotka vaihdon jälkeen pitivät tai pitävät edelleen säännöllistä yhteyttä vaihdossa tavattuun ystävään tai kumppaniin. Haastatteluista saadut vastaukset muodostavat aineiston.

Tutkimusaineistoa varten haastateltiin kuutta eri henkilöä. Haastateltavat haastateltiin yksi kerrallaan, ei ryhmähaastatteluina. Kolme haastatteluista koski parisuhdetta ja kolme ystävyssuhdetta. Haastattelukysymykset olivat molemmille ryhmille samat lukuun ottamatta suoraan suhteen laatuun liittyviä kysymyksiä.

Haastattelut toteutettiin marraskuussa 2023, ja niistä neljä suoritettiin kasvotusten ja kaksi etäyhteyden välityksellä. Kriteerit haastateltaville olivat, että haastateltava oli osallistunut korkeakouluopintojensa aikana opiskelijavaihtoon ja tavannut siellä joko ystävän tai kumppanin, joka asui vaihdon jälkeen eri maassa kuin haastateltava ja jonka kanssa he olivat pitäneet aktiivista yhteyttä vaihdon jälkeen. Kaikki haastateltavat olivat joko olleet vaihdossa Suomessa tai olivat suomalaisia, jotka olivat olleet vaihdossa ulkomailla. Osa Suomessa vaihdossa olleista oli kuitenkin tavannut ystävänsä tai kumppaninsa aiemmassa vaihdossa eri maassa, kuin Suomessa.

Haastateltavat olivat iältään 23 ja 26 vuoden välillä. Neljä haastateltavista oli naisia ja kaksi miehiä. Haastateltavat olivat kaikki eurooppalaisia, mutta osa heidän etäystävistään tai -kumppaneistaan, joita haastattelut koskivat, oli kotoisin muualta. Haastateltavat löydettiin tutkijan tuttavapiiristä ja heidän kautta.

Haastattelut olivat kestoiltaan 23 minuutin ja 45 minuutin välillä. Haastateltavien vaihtelevien äidinkielten takia puolet haastatteluista tehtiin suomeksi ja puolet englanniksi. Englanti ei kuitenkaan ollut kenenkään osallistujan äidinkieli. Haastattelut tallennettiin äänittämällä ja yhdestä etäyhteydellä tehdystä haastattelusta tallennettiin myös video. Tallenteet säilytetään tutkimuksen ajan salasanasuojatuilla laitteilla ja tuhotaan tutkimuksen valmistumisen jälkeen.

Haastattelututkimukseen liittyy eettisiä kysymyksiä. Koska tämä tutkimus liittyy ihmissuhteisiin, käsitellään haastatteluissa haastateltavien yksityiselämään liittyviä asioita. Haastateltavien hyväksyttäväksi annettiin tietosuojailmoitukset ennen haastattelujen suorittamista. Haastateltavat ilmaisivat suostumuksensa kirjallisesti. Tietosuojailmoitukset annettiin haastateltavasta ja hänen puhumistaan kielistä riippuen suomeksi tai englanniksi. Ilmoitusten sisältö oli Vaasan yliopiston ohjeiden mukainen ja kielestä riippumatta sama.

Haastateltavien henkilöllisyyksien suojaamiseksi heistä kerrotaan tutkimuksessa vain tutkittavan aiheen kannalta oleellisia tietoja. Siksi heistä ei paljasteta esimerkiksi tarkkoja kotimaita tai yksittäisten haastateltavien ikä. Haastateltavien ikähaarukka (23–26) on niin pieni, ettei haastateltavien ikäeroilla ole olennaista vaikutusta esimerkiksi eri viestintäkanavien käyttöön.

Kulttuuritausta voi vaikuttaa viestintätyyleihin, ja koska tässä tutkimuksessa tutkitaan keskenään eri maissa asuvien ihmisten yhteydenpitoa, ovat tutkimuksen ihmissuhteiden osapuolet keskenään kotoisin eri maista. Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan keskitytä kulttuurierojen vaikutukseen viestintään, vaan tutkitaan kuinka etäsuhteissa elävät ihmiset käyttävät digitaalisia viestintäkeinoja suhteidensa ylläpitoon. Sen takia haastateltavien tarkat kansallisuudet voidaan salata heidän yksityisyytensä turvaamiseksi ilman, että se vaikuttaa tutkimukseen ja aineiston analyysiin.

1.3 Menetelmä

Aineistonkeruun menetelmänä oli haastattelu. Siinä käytettiin puolistrukturoitua teema-haastattelua. Hirsjärven ja Hurmen (2022, s. 46) mukaan se on muodollisuudessaan loma-kehaastattelun ja avoimen eli strukturoimattoman haastattelun välimaastossa. Loma-kehaastattelun tyyllisesti kysytään tarkkojakin kysymyksiä, mutta tilanne on kuitenkin tarkoitus pitää keskustelunomaisena.

Haastattelutilanteen keskustelunomaisuus näkyy esimerkiksi tilanteessa, jossa haastateltava alkaa spontaanisti kertoa jo jostain muusta asiasta, josta oli tarkoitus kysyä vasta myöhemmin. Silloin hänen annetaan kertoa asiasta jo siinä vaiheessa, kun se tuntuu hänestä luontevalta. Keskustelunomainen tilanne auttaa myös siinä, jos haastateltava ei alkuun ymmärrä kysymystä tai ymmärtää sen eri tavalla kuin haastattelija oli tarkoittanut. Silloin kysymyksen voi muotoilla eri lailla tai selittää selkeämmin. Tämä ei onnistuisi siinä tapauksessa, jos aineisto kerättäisiin esimerkiksi vain tutkittavien itsekseen täyttämällä kyselylomakkeilla.

Aineiston analyysin menetelmänä oli aineistolähtöinen sisällönanalyysi, joka on yksi sisällönanalyysin muoto. Sisällönanalyysissä on tarkoitus saada tekstiaineistosta irti tekstissä esiintulevat merkitykset (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 87). Sisällönanalyysin avulla löydetään ja esitetään tekstissä esiintyviä eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 79). Esimerkiksi haastattelujen analyysissä vertaillaan haastatteluvas-
tauksia ja kuvataan mitkä asiat vastauksissa toistuivat tai mitä eroja löytyi vastauksien välillä.

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä nimensä mukaisesti aineisto ohjaa analyysin tekoa. Tässä menetelmässä pyritään siihen, että teoretieto tai esimerkiksi aiempien tutkimusten tulokset eivät vaikuta aineistosta esiin nouseviin asioihin (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 80).

Aineistolähtöistä sisällönanalyysiä käytettäessä aineisto pelkistetään, eli oleelliset kohdat etsitään ja merkitään, ryhmitellään ja esiin nousevista asioista muodostetaan yleiskäsitteitä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 78–79). Voidaan käyttää luokittelua, teemoittelua tai tyyppittelyä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 78–79). Luokittelussa aineistosta määritellään luokkia ja lasketaan montako kertaa ne esiintyvät aineistossa (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 78–79). Se on siis käytännössä määrällistä analyysiä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 78–79). Teemoittelu on luokittelun kaltaista, eli siinäkin aineistosta etsitään teemoja eli

aiheita ja niistä kertovia näkemyksiä, mutta teemoittelussa painotetaan mitä teemoista sanotaan aineistossa, eikä lukumäärille anneta painoarvoa (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 79). Tyypittelyssä aineisto ryhmitellään tyypeiksi, joita voidaan etsiä esimerkiksi teemojen sisältä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 79). Tyyppejä voidaan muodostaa esimerkiksi yhteisten ominaisuuksien ympärille (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 79). Tässä tutkimuksessa käytetään etenkin teemoittelua.

Tässä tutkimuksessa aloitin aineiston analyysin kuuntelemalla nauhoitetut haastattelut uudestaan ja redusoimalla aineiston, eli tässä tapauksessa litteroimalla haastatteluista keskeiset osat, joissa nousi esiin tutkimukselle olennaisia asioita ja joista löytyi vastauksia tutkimuskysymyksiin. Sitten etsin haastatteluvastauksista asioita, jotka toistuivat useissa vastauksissa. Kiinnitin myös huomiota ei-toistuviin asioihin, jotka kuitenkin nousivat haastatteluissa esiin merkittävinä asioina. Järjestelin ja hahmotin löydettyjä asioita teemoittelun keinoin. Vertailin myös, nousiko vastauksissa esiin eroja ystävyys- ja parisuhteiden viestintätapojen välillä.

Tässä johdantoluvussa esittelin tutkimuksen aiheen, tavoitteen ja tutkimuskysymykset. Kuvasin, mikä tutkimuksen aineisto on ja kuinka se kerättiin. Kerroin myös aineiston keruuseen sekä sen analyysiin käytettävistä menetelmistä.

Seuraavassa luvussa 2 taustoitan tarkemmin tutkimuksen aihetta kertomalla tarkemmin korkeakouluopiskelijoiden vaihto-opiskelusta, etäsuhteista ja vaihdossa solmituista ihmissuhteista. Luvussa kerrotaan myös tutkimusaukosta, jota tämä tutkimus pyrkii täyttämään.

Luvussa 3 avaan aiheeseen liittyvää aiempaa tutkimusta ja määrittelen analyysissä käytettävät käsitteet. Lisäksi esittelen tarkemmin aineiston keruussa ja sen analyysissä käytettävät menetelmät sekä aineistossa esiin tulevat sosiaalisen median alustat ja muut viestintäsovellukset.

Luku 4 on analyysiluku, jossa analysoidaan kerätty aineisto ja löydetään vastauksia tutkimuskysymyksiin. Tämän tutkimuksen analyysiluku jakautuu teemoittelun tulosten mukaisiin alaotsikoihin.

Viimeinen luku 5 on päätäntö, jossa esittelen vielä johtopäätöksiä, arvioin tutkimuksen onnistumista ja teen jatkotutkimusehdotuksia.

2 Vaihto-opiskelu ja etäsuhteet

Tälle tutkimukselle keskeisiä ilmiöitä ovat vaihto-opiskelu ja etäsuhteet. Tässä luvussa taustoitetaan ensin korkeakouluopiskelijoiden vaihto-opiskelua yleisesti ja esitellään yleisimpiä vaihto-ohjelmia luvussa 2.1. Sen jälkeen kerrotaan etäsuhteista luvussa 2.2. Lopuksi luvussa 2.3 keskitytään tarkemmin erityisesti korkeakouluopiskelijoiden vaihdossa alkaneisiin ihmissuhteisiin ja niiden merkitykseen sekä aiheen tutkimisen tärkeyteen.

2.1 Korkeakouluopiskelijoiden vaihto-opiskelu

Vaihto-opiskelu korkeakoulussa tarkoittaa yleensä joko yhden lukukauden tai kokonaisen lukuvuoden ajan opiskelua toisessa maassa. Vaihdon ajan opiskelija asuu kohdemaassa ja suorittaa paikallisessa korkeakoulussa opintoja, jotka hyväksiluetaan hänen kotimaansa tutkintoon. Jotkut vaihto-opiskelijat suorittavat myös tuplatutkintoja, jolloin he saattavat ansaita tutkintotodistuksen myös vaihtokorkeakoulusta.

Euroopassa merkittävin vaihto-ohjelma on Euroopan unionin Erasmus+ -ohjelma, jonka kautta voi opiskella EU:n jäsenvaltioissa, ETA-maissa ja Turkissa. Opetushallituksen (n.d.) mukaan vuonna 2022 68 prosenttia Suomesta lähtevistä ja 81 prosenttia Suomeen saapuvista opiskelijoista suoritti opiskelijaliikkuvuutensa Erasmus+ -ohjelman kautta. Kansainvälisesti Erasmus-vaihtoon osallistuu vuosittain yli 600 000 opiskelijaa (Euroopan komissio, 2021). Suosituimpia kohtemaita ovat Espanja, Saksa ja Ranska (Bothwell, 2016). Samat maat myös lähettävät eniten opiskelijoita muihin maihin Erasmus-ohjelman puitteissa (Bothwell, 2016). Muita eurooppalaisia vaihto-ohjelmia ovat esimerkiksi Nordlys, Nordplus, NOREK ja Nordtek, jotka keskittyvät Pohjoismaiden ja Baltian maihin.

Euroopan ulkopuolisiin maihin kohdistuvat vaihdot perustuvat usein korkeakoulujen kahdenvälisiin sopimuksiin. Kahdenväliset sopimukset olivat Erasmus+ -ohjelman jälkeen yleisin liikkuvuuden toteutustapa (Opetushallitus, n.d.). Opetushallituksen (n.d.)

mukaan vuonna 2022 korkeakoulujen omien sopimusten alaisten vaihtojen osuus oli Suomesta lähtevistä 22 prosenttia ja Suomeen saapuvista 13 prosenttia.

2.2 Etäsuhteet

Etäsuhteella tai kaukosuhteella tarkoitetaan ihmissuhdetta, usein parisuhdetta, jonka osapuolet asuvat kaukana toisistaan. Määritelmät vaihtelevat siitä, minkä suuruinen etäisyys tarvitaan suhteen ollakseen etäsuhde (esim. Dainton & Aylor, 2009). Suhteen osapuolet voivat esimerkiksi asua eri valtioissa, mutta myös saman maan sisäinen suhde voidaan lukea etäsuhteeksi, yleensä jos etäisyys on riittävän suuri, että suhteen osapuolet joutuvat sen takia viettämään merkittäviä aikoja etäällä toisistaan tai että välimatka rajoittaa miten usein suhteen osapuolet voivat tavata kasvotusten (esim. Holtzman ja muut, 2021). Jotkut aiheen tutkijat ovat myös linjanneet, että toimivin tapa on antaa ihmisten itse määritellä, onko heidän suhteensa etäsuhde vai ei (Dellmann-Jenkins ja muut, 1993).

Samalla logiikalla etäystävyydeksi voidaan kuvata ystävyyttä, jonka osapuolet asuvat eri paikoissa ja etäsuhteen tapaan eivät voi tavata säännöllisesti etäisyyden takia. Etäystävyyttä voidaan pitää hyvin yleisenä korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa (esim. Johnson ja muut, 2009), sillä on tyypillistä, että muutettaessa korkeakoulua varten uuteen kaupunkiin jäävät kotipaikkakunnan lapsuudenystävät taakse (Anttonen, 2022).

Tässä tutkimuksessa puhuttaessa romanttisista etäsuhteista käytetään sanaa etäparisuhde. Platonisesta etäsuhteesta käytetään sanaa etäystävyyys. Kun viitataan molempiin samaan aikaan, käytetään sanaa etäsuhde. Yleisessä keskustelussa etäsuhteella viitataan usein yksinomaan romanttisiin suhteisiin (esim. Vaaranen, 2020; Oksanen, 2019), mutta koska samaan aikaan molempia suhdetyyppejä kuvaavaa vakiintunutta käsitettä ei ole, käytetään tässä tutkimuksessa sanaa etäsuhde viittaamaan sekä etäystävyyssuhteisiin että etäparisuhteisiin yhdessä.

Etäsuhteet voivat alkaa hyvin monenlaisista lähtökohdista. Osa suhteista alkaa esimerkiksi internetin välityksellä ennen kuin suhteen osapuolet ovat tavanneet kasvotusten. Kuten todettu, etäsuhteita muodostuu myös samassa maassa asuvien välille. Tässä tutkimuksessa keskitytään kuitenkin nimenomaan opiskelijavaihdossa alkaneisiin ihmissuhteisiin, joiden osapuolet asuvat vaihdon loputtua keskenään eri maissa.

2.3 Vaihdossa solmitut ihmissuhteet

Euroopan komission mukaan jopa joka viides Erasmus-vaihto-ohjelmaan osallistuja on tavannut kumppanin vaihtonsa aikana (Euroopan komissio, 2018, s. 111–112). Lisäksi komissio arvioi Erasmus-ohjelmaan osallistuneiden ihmisten välille syntyneen jo miljoona ”Erasmus-vauvaa” Erasmus-vaihdossa solmittujen suhteiden seurauksena (D’Arcy, 2021).

Vaihdossa tavataan luonnollisesti myös uusia ystäviä, joiden kanssa jaetaan ainutlaatuinen kokemus uudessa kulttuurissa asumisessa. 93 prosenttia Erasmus-vaihdossa olleista opiskelijoista kertoi saaneensa ulkomailla asuvia ystäviä vaihdon aikana (Euroopan komissio, 2018, s. 261–262). Kun opiskelijat ovat vieraassa maassa kaukana kotimaan tukiverkostoistaan, tukeutuu moni heistä vaihdossa tavattaviin ystäviin.

Kun yhdessä koettu intensiivinen vaihtoaika tulee päätökseen, hajaantuvat toisilleen tärkeiksi tulleet ihmiset kuitenkin takaisin eri puolilla maailmaa sijaitseviin kotimaihinsa. Siirtymä vaihtoajan tiivistä yhdessäolosta takaisin eri kotimaiden arkeen ja vaihtoaikaa edeltäneiden ihmissuhteiden ympäröimäksi on suuri. Toisin kuin tavallisessa suomalaisen korkeakouluopiskelijan esimerkissä, jossa lapsuuden kotikaupungin kaverit ovat yhtäkkiä uuden kaupungin opintojen takia etäällä, ovat vaihdossa tavanneet ihmiset tuntenneet toisensa vasta verrattain vähän aikaa – yhden tai kahden lukukauden verran. Lisäksi eri kaupunkien sijasta vaihtokaverit voivat olla kaikki keskenään eri maissa tai maanosissa.

Vaihdossa solmittujen ihmissuhteiden tilanne on siis monella tapaa uniikki. Vaihtokokeus on merkittävä osa korkeakouluopiskelijoiden elämää, ja onkin tärkeää tutkia mitä vaihdossa solmituille ihmissuhteille käy vaihdon jälkeen ja millä tavoin opiskelijat käyttävät digitaalisia viestintäkeinoja etäisyyden selättämiseen ihmissuhteissaan.

Etenkin aiemmissa etäystävyyden tutkimuksissa on ollut tyypillistä, että haasteltavat ovat tunteneet ystävänsä jo pitkän aikaa, usein vuosia, ennen heidän erilleen muuttamista ja suhteen etävaiheen alkamista. Tässä tutkimuksessa haastateltujen henkilöiden suhteiden asetelma on kuitenkin toisin päin: he olivat tunteneet ystävänsä tai kumppaninsa vain vähän aikaa vaihdossa, ja suhteiden etävaihe oli haastattelujen aikaan kestänyt jo pidempään kuin alkuperäinen lähivaihe. Siispä tutkimusaukko, jota tämä tutkimus pyrkii täyttämään, koskee sitä, mitä vaihdossa solmituille suhteille käy vaihdon jälkeen, voivatko lyhyen vaihtoajan kestäneet suhteet jatkua merkittävinä etäsuhteina ja millä tavoin digitaalisen median keinot riittävät suhteiden ylläpitämiseen.

3 Etäsuhteiden viestintäkäytäntöjen tutkimus

Etäsuhteiden digitaalista viestintää on tutkittu jo paljon. Tutkimusta ei kuitenkaan ole aikaisemmin juurikaan tehty erityisesti siitä näkökulmasta, että suhde on alkanut lyhyenä lähisuhteena ja muuttunut sen jälkeen etäsuhteeksi. Vaihto-opiskelijoiden etäsuhteita ylipäänsä on tutkittu hyvin vähän. Suhteista, jotka olivat lähisuhteita opiskelijan kotimaassa ja etäsuhteita sen ajan, kun opiskelija on vaihdossa, on tehty ainakin yksi opinnäytetyö (Cieleszky, 2017). Vaihdossa alkaneiden ihmissuhteiden jatkumista etäsuhteina ei kuitenkaan tiettävästi ole aiemmin erikseen tutkittu.

Tässä luvussa esittelen ensin aiheeseen liittyvää aiempaa tutkimusta luvussa 3.1. Luvussa 3.2 määrittelen tarkemmin tässä tutkimuksessa käytettävät käsitteet. Luvuissa 3.3 ja 3.4 käsittelen tutkimuksen aineiston keräämiseen ja analyysiin käytettäviä metodeja. Luvussa 3.5 esitellään ja selitetään vielä aineistossa ja sen analyysissä eniten mainitut sosiaalisen median alustat ja muut viestintäohjelmat.

3.1 Etäsuhteiden viestintäkäytäntöjen aiempi tutkimus

Tässä alaluvussa esitellään etäsuhteiden aiempaa tutkimusta. Ensin käsitellään parisuhteisiin ja sen jälkeen ystävyysuhteisiin keskittyneitä tutkimuksia.

Dainton ja Aylor (2009) tutkivat viestintäkanavien käyttötapoja tai -malleja etäparisuhteiden ylläpidossa. He tutkivat erityisesti tyytyväisyyttä suhteessa ja tarkastelivat tyytyväisyyden, sitoutumisen ja luottamuksen suhdetta käytettyihin viestintäkanaviin ja niiden käyttötapoihin. He vertailivat puhuttuja ja kirjoitettuja viestintäkeinoja. Tutkimuksessa otettiin huomioon ja osaksi vertailua myös kuinka usein parit tapasivat kasvotusten. Kyseessä oli kyselytutkimus. Tutkimuksessa esiin nousevia käsitteitä olivat “mediated channels” tai “mediated communications” vastakohtana kasvotusten viestimiselle. Termillä *mediated* tarkoitetaan tässä tapauksessa välitteistä, eli esimerkiksi

tietokonevälitteistä viestintää, mutta myös esimerkiksi kirjeitä ja muita ei-kasvotusten tapahtuvia viestintätapoja.

Daintonin ja Aylorin (2009) tutkimuksessa todettiin, että puheluilla oli tärkeä rooli suhteen ylläpidossa ja suhteen osapuolten tyytyväisyydessä ja sitoutuneisuuden tunteessa. Esiin nostettiin avoimuus, jaetut vastuut suhteeseen liittyen ja kumppanin vakuuttelu sitoutuneisuudesta. Näissä asioissa puheluiden rooli koettiin tärkeäksi ja käytännössä kasvotusten viestimisen korvaajaksi. Dainton ja Aylor (2009) arvioivat, että edellä mainittujen kaltaisten asioiden ilmaiseminen tuntuu aidommalta ja tehokkaammalta suullisesti tai kasvokkain kuin tekstipohjaisilla viestintätavoilla.

Neustaedter ja Greenberg (2012) tutkivat tutkimuksessaan etäparisuhteessa eläviä korkeakouluopiskelijoita ja etenkin heidän tapojaan viettää aikaa pitkissä videopuheluissa kumppaniensa kanssa. Tutkimuksessa oli käytössä puolistrukturoitu haastattelu. Myös he tarkastelevat läsnäolon tunnetta (*"a shared sense of presence"*). Tutkimuksessa käsiteltiin lisäksi läheisyyttä tai intiimiyttä, mutta intimacy-termillä viitattiin tutkimuksessa enemmänkin seksuaaliseen toimintaan.

Neustaedterin ja Greenbergin (2012) tutkimuksessa tarkasteltiin siis etenkin pareja, jotka tapaavat pitää videoyhteyden avoinna pitkiä aikoja, useiden tuntien ajan. Pitkien videopuhelujen aikana parit viettivät aikaa ja tekivät asioita yhdessä, mutta usein myös puuhastelivat omia askareitaan tai esimerkiksi tekivät töitä tai katsoivat televisiota videoyhteyden päässä olevasta kumppanista riippumatta (Neustaedter & Greenberg, 2012). Puheluissa saatettiin siis viettää paljon aikaa hiljaisuudessa, välillä keskustellen ja sitten taas palaten omiin puuhiin (Neustaedter & Greenberg, 2012). Tällä simuloitiin samassa tilassa läsnäolemisen tunnetta (Neustaedter & Greenberg, 2012).

Holtzmanin ja muiden (2021) tutkimuksessa selvisi, että etäparisuhteessa viestitellään ja soitetaan video- ja äänipuheluita enemmän kuin lähiparisuhteissa. Myös tässä tutkimuksessa tarkasteltiin viestintäkäytäntöjen suhdetta tyytyväisyyteen parisuhteessa.

Tutkimuksessa todettiin, että usein toistuva viestittely ennusti enemmän tyytyväisyyttä etäparisuhteissa, muttei lähiparisuhteissa (Holtzman ja muut, 2021). Yleiset äänipuhelut ennustivat enemmän tyytyväisyyttä lähiparisuhteissa, mutta ei etäparisuhteissa, ja videopuheluilla ei löydetty olevan yhteyttä tyytyväisyyteen kummankaan suhdetyypin suhteissa.

Holtzmanin ja muiden (2021) tutkimuksessa etäparisuhteista ja lähiparisuhteista käytettiin termejä ”long-distance relationship (LDR)” ja ”geographically close relationship (GCR)”. Heidän mukaansa etäparisuhteille ei ole tarkkaa määritelmää, mutta että etäparisuhteita määrittää usein lähikontaktin määrän vähäisyys maantieteellisen etäisyyden takia (Holtzman ja muut, 2021).

Policarpo (2016) haastatteli tutkimuksessaan sähköpostin välityksellä 30–44-vuotiaita etäystäviä, jotka olivat ystävästyneet ensin asuttuaan samassa maassa, ja joiden ystävyys oli jatkunut etänä toisen osapuolen muutettua asumaan eri maahan. Policarpo (2016) tutki erityisesti ystävyysuhteiden intiimiyyttä ja käytäntöjä ihmissuhteen osapuolten ollessa kaukana toisistaan. Tutkimuksessa selvisi, että suhteen intiimiys oli rakennettu, kun ystävät asuivat lähekkäin, ja että sitä ylläpidettiin etänä (Policarpo, 2016). Intiimiyyttä rakentaviksi ja ylläpitäviksi tekijöiksi havaittiin aika – sekä yhdessä vietetty aika että ystävyiden kesto vuosissa, jakaminen – sekä ystävyiden lähiaikana jaetut kokemukset että etäaikana toiselle kerrottavat asiat, ja luottamus (Policarpo, 2016).

Policarpon (2026) tutkimukseen osallistujat kertoivat ystävyiden tärkeäksi ylläpitotavaksi kasvokkain tapaamiset aina kun mahdollista. Etäaikoina ystävyttä ylläpidettiin sähköpostin, tekstiviestien ja sosiaalisen median kautta (Policarpo, 2016). Puheluita puhuttiin lähinnä erityisinä päivinä kuten syntymäpäivinä, tai jos oli tapahtunut jotain merkittävää, josta halusi puhua etäystävän kanssa (Policarpo, 2016).

Utz (2007) tutki etäystävien median käyttöä ystävyiden ylläpitoon. Hän havaitsi tutkimuksessaan, että mitä läheisempi ystävyysuhte, sitä enemmän soitettiin puheluita.

Utzin (2007) tutkimuksessa todettiin, että sähköpostin kaltaisia asynkronisia eli ei-reaaliaikaisia viestintätapoja käytettiin eniten yleiseen yhteyksissä pysymiseen, mutta että tärkeinä ja henkilökohtaisina koetut asiat jaettiin mieluiten puhelun välityksellä.

Tutkimuksissa on siis havaittu osittain eriäviä tuloksia etäsuhteissa elävien kokemuksiin eri viestintätapoihin liittyen. Tutkimuksissa on tutkittu esimerkiksi puhelujen soittamisen vaikutusta tyytyväisyyteen suhteessa (Dainton & Aylor, 2009; Holtzman ja muut, 2021) eriävin tuloksin. Daintonin ja Aylorin mukaan puhelut lisäsivät tyytyväisyyden tunnetta suhteessa, kun taas Holtzmanin ja muiden tutkimuksessa yhteyttä puhelujen ja tyytyväisyyden välillä etäsuhteissa ei havaittu.

Kaikissa tässä luvussa mainituissa tutkimuksissa havaittiin, että etäsuhteissa käytetään sekä synkronisia että asynkronisia ja sekä suullisia että tekstimuotoisia viestintätapoja. Useassa tutkimuksessa saatiin selville, että synkroniset ja suulliset tavat koettiin intimmiksi ja aidomman tuntuiseksi kuin asynkroniset ja tekstimuotoiset (Dainton & Aylor, 2009; Neustaedter & Greenberg, 2012; Utz, 2007).

3.2 Analyysissä käytettävät käsitteet

Kuten aiemmin mainittua, tässä tutkimuksessa käytetään sanaa etäparisuhde, kun viitataan romanttisiin parisuhteisiin, jonka osapuolet asuvat kaukana toisistaan. Platonisesta ystävyysuhteesta, jonka osapuolet asuvat kaukana toisistaan, käytetään tässä tutkimuksessa sanaa etäystävyyys. Kun viitataan molempiin suhdetyyppeihin yhtä aikaa, käytetään sanaa etäsuhde. Myös käsitteillä suhde ja ihmissuhde viitataan samaan aikaan ystävyteen ja parisuhteeseen.

Tutkimuksessa käytetään myös sanoja etäaika ja lähiaika. Niillä viitataan ihmissuhteen eri vaiheisiin tai aikakausiin. Lähiaika tarkoittaa aikaa, kun suhteen osapuolet asuivat lähellä toisiaan ja pystyivät viettämään yhdessä aikaa kasvotusten säännöllisesti. Etäaika

taas merkitsee aikaa vaihdon jälkeen, kun suhteen osapuolet asuvat kaukana toisistaan eri maissa.

Etenkin englanninkielisessä tutkimuksessa ja ihmissuhdediskurssissa käytetään usein sanaa *intimacy* (intiimiys) tarkoittamaan lähes yksinomaan seksiä tai seksuaalisia tekoja (esimerkiksi Neustaedter & Greenberg, 2012). Yksi tämän tutkimuksen tutkimuskysymyksistä käsittelee läheisyudentunnetta ja sen luomista tai simuloimista etänä. Tässä tutkimuksessa sillä ei kuitenkaan tarkoiteta etusijassa seksuaalista toimintaa, vaan enemmänkin läheisyyden tunteen luomista, etäisyyden tunteen hälvenemistä ja samanlaisen tunteen tavoittelua, kuin mitä ihmissuhteessa koettiin vaihto-opiskelun aikana, kun suhteen osapuolet asuivat samassa paikassa. Etenkin parisuhteissa nämä teemat liittyvät toisiinsa, mutta haastateltavat nostivat seksuaalisuuteen liittyviä asioita esiin hyvin vähän, eikä niistä erikseen kysytty.

Tässä tutkimuksessa käsitellään sekä synkronista eli reaaliajassa tapahtuvaa viestintää sekä asynkronista eli ei-reaaliajassa tapahtuvaa viestintää. Synkronisessa viestinnässä keskustelun osapuolet ovat läsnä samaan aikaan, joko kasvotusten tai esimerkiksi puhe- lussa (esim. Utz, 2007). Vastakohtaisesti asynkronisessa viestinnässä, esimerkiksi teksti- viesteissä tai sähköpostiviesteissä, voi olla ajallisesti pitkäkin ero viestin lähettämisen ja sen lukemisen ja siihen vastaamisen välillä (Utz, 2007).

3.3 Puolistrukturoitu teemahaastattelu

Tämän tutkimuksen aineisto kerättiin haastatteluilla, joissa oli käytössä puolistrukturoitu teemahaastattelu. Hirsjärven ja Hurmen (2022, s. 47) mukaan puolistrukturoitu teemahaastattelu perustuu Mertonin, Fiskin ja Kendallin (1956) *The Focused Interview* -kirjaan kohdennetusta tai fokusoidusta haastattelusta. Hirsjärven ja Hurmen (2022, s. 47) mukaan puolistrukturoitu teemahaastattelu eroaa edeltäjästään kohdennetusta haastattelusta niin, että se ei vaadi haastateltavilta tarkasti määriteltyä yhteistä kokemusta.

Puolistrukturoidun teemahaastattelun oletus on, että sillä voidaan tutkia kaikkia yksilön kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tunteita (Hirsjärvi & Hurme, 2022, s. 47).

Puolistrukturoidussa haastattelussa on tyypillistä, että kysymykset ovat haastateltaville samat, mutta niiden järjestys voi vaihdella (Hirsjärvi & Hurme, 2022, s. 46). Lisäksi haastateltavat vastaavat kysymyksiin vapaasti omin sanoin, eikä vastauksia valita ennalta määrätystä vastausvaihtoehdoista (Hirsjärvi & Hurme, 2022, s. 46). Hirsjärven ja Hurmen (2022, s. 46) puolistrukturoiduissa haastatteluissa siis jokin haastattelun osa on lyöty lukkoon, mutta ei kuitenkaan kaikkia.

Tässä tutkimuksessa käytetyn teemahaastattelun puolistrukturoitu luonne näkyy niin, että haastateltavat vastasivat kysymyksiin omin sanoin keskustelunomaisessa tilanteessa. Käytetyt kysymykset olivat sisällöllisesti samat sekä ystävyyssuhteita että parisuhteita koskevissa haastatteluissa, mutta joidenkin kysymysten muotoa oli muokattu haastattelun koskemaan suhdemuotoon sopivaksi.

Tähän tutkimukseen valittiin aineiston keräämisen menetelmäksi haastattelu siksi, että haluttiin saada mahdollisimman syvällisiä vastauksia ja kertomuksia etäsuhteissa elävien entisten vaihto-opiskelijoiden kokemuksista. Haastattelu voi antaa esimerkiksi kyselylomaketta paremmin mahdollisuuden haastateltaville kertoa omin sanoin juuri omista kokemuksista ja viestintätavoista. Vastauksia ei siis ole sidottu esimerkiksi ennalta määrättyihin monivalintakysymysten vaihtoehtoihin, jolloin tutkijan oletukset saattavat ohjailla enemmän sitä, millaisia vastauksia on mahdollista saada. Toki myöskään haastattelututkimuksessa tutkijan taustalla vaikuttavien oletusten vaikutusta ei voi täysin unohtaa.

Haastattelussa tutkijan on myös mahdollista kysyä lisäkysymyksiä, joita haastateltavan vastauksista voi nousta, tai selventää tarvittaessa kysymyksen muotoilua, joka ei onnistuisi, jos käytettäisiin esimerkiksi tutkittavan itsekseen täyttämää kyselylomaketta. Koska tarkoitus oli tehdä laadullista tutkimusta eikä määrällistä, priorisoitiin tässä

tutkimuksessa aineiston syvällisyys tutkittavien määrän sijasta, joka myös vaikutti siihen, miksi käytettäväksi valittiin juuri haastattelu.

3.4 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Haastatteluvastauksista koostuvan aineiston analyysiin käytetään tässä tutkimuksessa aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysi on etenkin laadullisessa tutkimuksessa erittäin yleinen analyysimenetelmä. Tuomen ja Sarajärven (2018, s. 78) mukaan sitä voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä, ja että useimmat eri laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmät perustuvat jollakin tavalla sisällönanalyysiin. Heidän mukaansa sisällönanalyysi ei kuitenkaan ole ainoastaan laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmä, vaan sitä voidaan käyttää myös määrällisessä tutkimuksessa (2018, s. 78).

Tuomen ja Sarajärven (2018, s. 78) mukaan sisällönanalyysiin ei kuulu lähtökohtaisesti mitään tiettyä teoriaa tai epistemologista asemointia, vaan siihen voidaan soveltaa monenlaisia erilaisia teorioita. Sisällönanalyysistä on olemassa eri tyyppisiä: aineistolähtöinen sisällönanalyysi, teorialähtöinen sisällönanalyysi ja ikään kuin niiden välimuoto, teoriaohjaava sisällönanalyysi.

Nimensä mukaisesti aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä edetään aineisto edellä. Siinä pyritään siihen, että mikään tietty teoria tai esimerkiksi aiempien tutkimusten tulokset eivät vaikuta siihen, millaisia tuloksia aineistosta löydetään tai millaisia asioita siitä nostetaan esiin (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 80). Tutkija pyrkii siis analysoimaan aineistoa mahdollisimman avoimesti ja ilman, että käytetty teoria tai aiemmat tutkimustulokset vaikuttavat siihen, millaisia tuloksia aineistosta yritetään löytää. Aineistosta tuodaan esiin siinä keskeisenä ilmenevät asiat, olivat ne mitä hyvänsä.

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on joitakin haasteita, koska täydellisen objektiivisiä ja puhtaita havaintoja ei pystytä tosiasiasa tekemään (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 80).

Se johtuu siitä, että tutkijan lähtökohdat ja esimerkiksi tutkimukselle asetettu tutkimusasetelma ohjaavat aina jollakin tavalla sitä, millaisia tuloksia on mahdollista saada (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 80). Tutkijalla on myös väistämättä jonkinlaisia ennakkokäsityksiä tutkittavasta ilmiöstä, jotka voivat vaikuttaa aineiston tulkintaan (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 80).

Näitä ongelmia on pyritty lieventämään esimerkiksi teoriaohjaavalla analyysillä, jossa täysin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä enemmän käytetään aikaisempaa tietoa ohjaamaan analyysiä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 81–82). Analyysi ei kuitenkaan pohjautu suoraan teoriaan tai ole teoriaa testaavaa, mutta teoriaa käytetään näkyvämmiin apuna, kuin täysin aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 81–82). Kuitenkin myös aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on Tuomen ja Sarajärven (2018, s. 80) mukaan läsnä teoreettinen osuus. Siinä se ilmenee tutkimuksen metodologisten sitoumusten kautta (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 81–82).

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi valittiin tämän tutkimuksen analyysimenetelmäksi, koska sitä pidetään yleisesti sopivana menetelmänä haastatteluvastausten analysointiin ja laadulliseen tutkimukseen yleensä (esim. Tuomi & Sarajärvi, 2018). Tämän tutkimuksen otanta on verrattain pieni, kuusi haastattelua, ja tutkimuksen tavoitteena onkin tehdä nimenomaan syvällistä laadullista analyysiä haastatteluvastauksista.

Aineistolähtöisyyden peruste on se, että tutkimuksessa tutkitaan ryhmää ja ilmiötä, jota ei ole aiemmin tutkittu yhtä tarkasti, jonka takia haluttiin pysyä mahdollisimman avoimissa haastatteluissa ilmeneville asioille. Tässäkin tutkimuksessa teoria ja aiempi tutkimus ovat kuitenkin myös läsnä siinä mielessä, että tutkimuksen löydöksiä verrataan myös aiempien tutkimusten tuloksiin. Kiinnitetään huomiota siihen, missä määrin aiempien etäsuhteiviestinnän tutkimusten tulokset ja löydökset täsmäävät tämän tutkimuksen ryhmän kokemuksiin ja missä määrin kokemuksissa on eroja aiempien tutkimusten havaintoihin verrattuna.

3.5 Tutkimuksessa mainittavat alustat

Tässä tutkimuksessa mainitaan useita eri sosiaalisen median alustoja ja erilaisia ohjelmia, joita haastateltavat kertoivat käyttävänsä etäsuhteidensa ylläpitoon. Niistä keskeisimmät ja useiten mainittavat selitetään ja esitellään tässä luvussa. Useilla sovelluksista on runsaasti erilaisia ominaisuuksia, joista kaikkia ei ole mielekästä käydä läpi, jos ne eivät ole oleellisia tutkimukselle tai aineiston ymmärtämisen kannalta. Tässä luvussa sovellukset ja ohjelmat esitellään siis keskeisin osin, keskittyen pääasiassa niihin toimintoihin joita haastateltavat mainitsivat käyttävänsä etäsuhteidensa ylläpidossa.

WhatsApp on sovellus, jolla voi lähettää viestejä, kuvia ja videoita sekä soittaa ääni- ja videopuheluita. Sovellus julkaistiin alun perin vuonna 2009 ja se siirtyi Facebookin (sittemmin Meta) omistukseen vuonna 2014. WhatsAppin mukaan sovelluksella on yli 2 miljardia käyttäjää yli 180 maassa. (WhatsApp, n.d.)

Instagram on kuvien ja videoiden jakamiseen tarkoitettu sovellus (Instagram, n.d.). Instagramissa voi lisäksi lähettää yksityisviestejä käyttäjien välillä. Käyttäjät voivat lähettää toisilleen tekstiviestejä, ääniviestejä, kuvia ja videoita sekä soittaa ääni- ja videopuheluita. Sovellus julkaistiin 2010 ja myös se siirtyi Facebookin (sittemmin Meta) omistukseen vuonna 2012. Instagramilla on 1,2 miljardia aktiivista käyttäjää (Dixon, 2023).

Facebook Messenger on Facebookin pikaviestin, josta on sittemmin tehty Facebookista erillinen sovellus. Myös sillä voi lähettää teksti- ja ääniviestejä, kuvia ja videoita ja soittaa ääni- ja videopuheluita. Sillä on 1,3 miljardia kuukausittaista käyttäjää (Lindner, 2023).

TikTok on kiinalaisen ByteDancen omistama lyhyiden mobiilivideoiden jakamiseen tarkoitettu sovellus (TikTok, n.d.). Videot voivat olla pituudeltaan 3 sekunnin ja 10 minuutin välillä. Yli 16-vuotiaat käyttäjät voivat lähettää yksityisviesteillä ystävilleen muiden jakamia TikTok-videoita sovelluksen sisällä (TikTok, n.d.). TikTokilla on 1,7 miljardia käyttäjää (Press, 2023).

Snapchat on vuonna 2011 julkaistu sosiaalisen median palvelu, jolla käyttäjät voivat lähettää kuvia, videoita ja viestejä toisilleen. Sovelluksella voi myös soittaa video- ja äänipuheluita. Story- tai tarinaominaisuus, jolla voi julkaista 24 tuntia näkyvässä pysyvän ja sen jälkeen automaattisesti poistuvan julkaisun oli alun perin Snapchatin ominaisuus, joka on sittemmin otettu osaksi useita muita sosiaalisen median alustoja kuten Instagramia, Facebookia ja WhatsAppia. Käyttäjien välillä yksityisesti lähetettävät kuvat, videot ja viestit katosivat alun perin niiden avaamisen jälkeen, mutta sittemmin Snapchat on tehnyt mahdolliseksi valita niiden säilyvän 24 tuntia. Sovelluksella on 800 miljoonaa kuukausittaista käyttäjää (Snap Inc., 2023).

KakaoTalk on 2010 julkaistu, erityisesti Etelä-Koreassa suosittu viestisovellus. Sillä voi lähettää teksti- ja ääniviestejä, kuvia ja videoita sekä soittaa ääni- ja videopuheluita. Sovelluksessa on myös ominaisuuksia esimerkiksi julkisten julkaisujen jakamiseen, ostosten tekemiseen ja jopa maksukorttien säilyttämiseen (Kakao, n.d.). Sovelluksella on 53 miljoonaa käyttäjää joista 47 miljoonaa on Etelä-Koreassa (Smith, 2022).

Zoom on vuonna 2013 julkaistu videokonferenssiohjelma (Zoom, n.d.). Zoomin suosio kasvoi huomattavasti koronapandemian alettua vuonna 2020 kun useat oppilaitokset ja yritykset ottivat sen käyttöön etätöitä ja -opetusta varten. Zoomin ilmaisversio rajoittaa videokokoukset 40 minuuttiin, ja ilmaiskäyttäjien täytyy odottaa 10 minuuttia ennen uuden kokouksen aloittamista. Rajattoman pituiset kokoukset saa käyttöön maksullisella lisenssillä. Zoomilla on noin 600 miljoonaa kuukausittaista käyttäjää (Bianchi, 2024).

Useimmille haastateltavien mainitsemille ja tässä luvussa esitellyille alustoille on yhteistä se, että niissä voidaan lähettää sekä tekstiviestejä ja erilaista mediaa kuten kuvia ja videoita sisältäviä viestejä, sekä soittaa ääni- ja videopuheluita. Tekstiviestit ja kuva- ja videoviestit ovat esimerkkejä asynkronisesta viestinnästä. Keskustelun osapuolet voivat lähettää niitä toisistaan riippumatta toisilleen milloin vain, ja ajallisesti voi olla pitkäkin ero sen välillä kun viesti lähetetään ja kun se luetaan ja siihen vastataan (Utz, 2007).

Puhelut taas ovat synkronista viestintää, jossa keskustelun osapuolet ovat läsnä samaan aikaan. Videopuhelussa keskustelun osapuolet lisäksi näkevät toisensa. Näin ollen voidaan nähdä, että videopuhelut ovat lähinnä kasvotusten viestintää, mihin digitaalisin keinoin voidaan tällä hetkellä päästä. Eri viestintävälineiden ja -tapojen merkitystä suhteeseen ja sen ylläpitoon tarkastellaan tarkemmin seuraavassa analyysiluvussa 4.

Tässä tutkimuksessa tutkitaan digitaalisia viestintäkeinoja, mutta on huomionarvoista, että perinteiset puhelut voivat toimia muullakin kuin digitaalisella teknologialla. Kuitenkin tässä tutkimuksessa haastatellut kertoivat käyttävänsä puheluihinsa tässä luvussa esiteltyjä alustoja ja ohjelmia, jotka välittävät puhelut internetin välityksellä. Siksi tämän tutkimuksen käsittelemät puhelut lukeutuvat digitaaliseksi viestintävälineeksi.

4 Viestintäkäytännöt opiskelijavaihdossa solmituissa etäsuh- teissa

Tässä luvussa analysoidaan tutkimusaineisto ja esitellään tutkimustulokset. Aineiston ke-
räämiseen käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua, ja aineistoa analysoidaan ai-
neistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin.

Marraskuussa 2023 haastateltiin kuutta entistä vaihto-opiskelijaa. Haastateltavista jokai-
nen oli vaihdossa ollessaan tavannut joko ystävän tai kumppanin, joka asui vaihdon jäl-
keen eri maassa, ja jonka kanssa he olivat pitäneet aktiivista yhteyttä vaihdon jälkeen.
Haastateltavat olivat iältään 23 ja 26 vuoden välillä. Kolme haastatteluista koski parisuh-
detta ja kolme ystävyysuhdetta. Haastateltavien vaihtelevien äidinkielten takia puolet
haastatteluista tehtiin suomeksi ja puolet englanniksi. Haastatteluista tässä luvussa käy-
tettävät englanninkieliset lainaukset on suomennettu.

Haastattelut tallennettiin äänitetyssä muodossa, ja ne litteroitiin keskeisiltä osin. Sitten
haastatteluvastauksista etsittiin toistuvia teemoja ja muita merkittävänä esiin nousevia
asioita, joiden avulla vastataan tutkimuskysymyksiin. Aineistosta etsittiin siis millaisia
viestintäkäytäntöjä ihmissuhteeseen muodostuu suhteen muuttuessa lähisuhteesta
etäsuhteeksi. Selvitettiin myös, miten digitaalisen median avulla luodaan tunnetta lähei-
syydestä tai yhdessäolosta, vai yritetäänkö sitä luoda ollenkaan. Lisäksi vertailtiin tuliko
vastauksissa ilmi eroja ystävyys- ja parisuhteiden viestintäkäytäntöjen välillä.

Aineiston hahmottamiseen ja järjestämiseen on käytetty teemoittelua. Haastatteluvast-
tauksia luettaessa on siis hahmoteltu sieltä löytyviä isompia teemoja, joiden alle esiin
nousseet viestintäkäytännöt ja muut havainnot voidaan jakaa. Tämän luvun otsikot ja
alaotsikot noudattavat näitä löydettyjä teemoja.

Haastateltaviin viitataan tekstissä välillä numeroilla siinä järjestyksessä, missä haastatte-
lut pidettiin. Haastattelulainauksen perässä haastattelun numero merkitään esimerkiksi

H1 tarkoittaen haastattelua numero 1. Etäystävyyttä koskivat haastattelut 1, 5 ja 6 ja etäparisuhdetta haastattelut 2, 3 ja 4. Aina silloin, kun suhdemuodolla on merkitystä vastauksen tai analyysin kannalta, mainitaan vielä erikseen, kumpaa suhdemuotoa lainattu haastattelu koski.

4.1 Muutos ja siirtymä vaihtoajasta etäaikaan

Haastateltavien vastauksissa toistui kokemus siitä, että vaihdossa aikaa oli vietetty yhdessä lähinnä kasvotusten. Muutos etäsuhteeseen oli siis useimmille haastateltaville suuri, ja vaati uusien viestintätapojen omaksumista osaksi ihmissuhdetta. Vaihdossa vain kasvotusten viestineiden kohdalla etäaikaan siirryttäessä lähes kaikki muuttui, kuten esimerkiksi (1).

- (1) Vaihdossa käytiin kaverin kanssa yhdessä luennoilla, hengailtiin puistossa ja käveltiin yhdessä. Nyt on tosi eri, kun ennen nähtiin aina kasvotusten ja nyt vaan viestitellään ja laitetaan ääniviestejä. Molemmat palaa omiin kiirehinsä kotimaassa. (H5)

Kaikki haastateltavat eivät kuitenkaan ottaneet käyttöön esimerkiksi uusia viestintäalustoja tai -välineitä ihmissuhteensa ylläpitoon. Näissä tapauksissa suurin muutos oli vain kasvotain viestimisen pois jääminen, eikä sitä yritetty käytännössä korvata digitaalisin menetelmin. Esimerkin (2) haastateltava kertoo viestittelystä vaihdon jälkeen hänen palattuaan kotimaahansa.

- (2) Heti vaihdon jälkeen viestittely oli paljon aktiivisempaa, kuin vaihdon aikana, mutta sitten se hiipui. Sitten se jäi tietynlaiselle tasolle millä se on jatkunut sen jälkeen. (H6)

Haastateltavien välillä oli myös eroja siinä, kauanko he olivat tunteneet toisensa vaihdon aikana ja kuinka läheisiä he olivat olleet. Jotkut olivat asuneet koko vaihtoajan samassa asunnossa, kun taas yksi haastateltavista tapasi vasta viimeisten viikkojen aikana henkilön, josta tuli lopulta hänen kumppaninsa.

4.1.1 Vaihdon aikaisten viestintäkäytäntöjen jatkaminen

Erityisesti ystävät, jotka etäystävyyteen siirryttyään soittivat toisilleen puhelua vain vähän tai ei lainkaan, jatkoivat pitkälti samojen sovellusten ja viestintätapojen käyttämistä, joilla he olivat vaihdon aikana sopineet kasvotusten näkemisestä. Näitä olivat Instagramin yksityisviestit ja Etelä-Koreassa suosittu KakaoTalk.

Haastatteluissa nousi esiin, että suhteissa koettiin merkittäväksi tehdä etänä mahdollisuuksien mukaan samoja asioita kuin lähekkäin asuessa. Esimerkiksi vaihdossa yhdessä asuneilla ystävillä tuli etäaikaan siirryttyään tavaksi videopuheluita puhuessa tehdä samalla kotiaskareita (esimerkki 3).

- (3) Laitetaan puhelin johonkin ja samalla kokataan tai siivotaan, samanlailla kun oltiin silloin kun asuttiin yhdessä. Molemmat tekee omia juttuja ja samalla jutellaan ja vaihdetaan kuulumisia. Tulee kotoisa olo, kuin olisi yhdessä vaikkei olla yhdessä. Tehdään paljon samoja asioita kuin silloin, kun asuttiin yhdessä. (H1)

Joillakin haastateltavista jo vaihtoaikana vakiintuneiden viestintäkeinojen jatkaminen ei ollut tietoinen päätös tai muutos lähiaikaan nähden, vaan tapahtui luontevasti ja saumattomasti, kuten esimerkissä (4). Jotkut haastateltavista kertoivat sen tapahtuvan jopa automaattisesti.

- (4) Toistemme Instagram-storyihin reagointi oli meillä yleistä jo vaihdon aikana. Jo silloin saatoimme jutella, että onpa sulla ihana asu tässä kuvassa. (H5)

Esimerkissä (4) haastateltava kertoi, että hänellä oli yhä tapana reagoida etäystävänsä kanssa toistensa Instagram-tarinoihin. Se oli sanaton keino muistuttaa ystävää siitä, että oli yhä läsnä ja kiinnostunut ystävän elämästä. Hän kertoi, että vaihdossa Instagram oli ollut tutustumisen väline, koska sitä kautta hän ja hänen ystävänsä huomasivat heillä olevan samanlaisia mielenkiinnonkohteita.

Haasteltava 4 kertoi katsovansa kumppaninsa kanssa yhdessä Netflixiä sekä heidän ollessa etänä ja yhdessä. Hänen mukaansa etäisyyden sietämisessä tai sen tunteen vähentämisessä auttaa, että tehdään samaa asiaa myös etänä kuin mitä tehtäisiin yhdessä ollessa.

Lähiaikana käyttöön tulleiden viestintäkeinojen ja yhteisten ajanviettotapojen jatkaminen loi haastateltavien keskuudessa tunnetta ihmissuhteen jatkumisesta samanlaisena, kuin se oli ennen etäaikaa. Etenkin parisuhteessa olevat haastateltavat myös tapasivat mahdollisuuksien mukaan kumppaniaan kasvotusten myös etäajan alettua. Esimerkiksi edellä mainitussa haastateltava 4:n kertomuksessa Netflixin katsominen on toimintaa, mitä hän tekee kumppaninsa kanssa silloin kun he vierailevat toistensa luona, eikä pelkää sellaista mitä he tekivät vaihdossa ollessaan. Samojen asioiden tekemisestä tuleva tuttuuden tunne koettiin lohdulliseksi toisesta kaukana ollessa.

4.1.2 Uudet viestintäkeinot

Vaihdon jälkeen suhteen etävaiheeseen siirryttyä useimmat haastateltavat keksivät uusia ratkaisuja yhteydenpitoa ja ihmissuhteen jatkamista varten. Useimmilla haastateltavista esimerkiksi videopuhelujen soittamisesta tuli tapa vaihdon jälkeen suhteen muuttuessa etäsuhteeksi. Videopuhelua soitettiin muun muassa WhatsAppissa, Instagramissa ja Zoomissa.

Siinä missä vanhojen viestintäkeinojen jatkaminen palveli tuttuutta ja tunnetta suhteen samanlaisena jatkumista, oli uusilla viestintäkeinoilla erilainen rooli suhteen ja siihen muodostuneiden viestintätapojen jatkumisessa. Esimerkiksi videopuhelujen soittaminen on tapa, jolla etänä pystyttiin jatkamaan juttelua kotitöitä tehdessä, kuten esimerkiksi (3). Sekä ääni- että videopuhelut koettiin ikään kuin lähimmäksi kuin mitä etänä voi päästä samassa tilassa olemista, vaikka se ei ollutkaan yhtä hyvä kuin kasvotusten näkeminen, kuten haastateltava 2 kertoo esimerkissä (5):

- (5) Videopuhelua puhuessa joskus tuli vähän turhautunut tunne siitä, että haluaisi nähdä kumppanin oikeassa elämässä. Oli turhauttavaa, että ei voi tehdä sellaisia asioita kuin ”normaalit parit”, eli vaikka kävellä kumppanin luokse katsomaan leffaa. Halusin silti soittaa, koska se on silti parempi kuin ei nähdä tai puhua ollenkaan. (H2).

Etäisyydestä huolimatta ihmissuhteiden osapuolilla on tarve ja halu ilmaista erilaisia tunteita ystäviään ja kumppaneitaan kohtaan, ja etäisyyden takia heidän täytyi käyttää luovutta erilaisten uusien keinojen keksimiseen. Esimerkiksi etäparisuhteessa oleva haastateltava 3 otti kumppaninsa kanssa käyttöön verkkosivun, jonka kautta pystyy lähettämään kortteja esimerkiksi syntymä- tai vuosipäivien kunniaksi (esimerkki 6).

- (6) Jos olisimme samassa paikassa, antaisin oikean kortin. Mutta tavallinen viesti tuntuu tylsältä, korttisivu tekee siitä erityisempää. Korttien vastaanottaminen tuntuu hyvältä, kun näkee, että toinen on nähnyt erityistä vai-va. (H3)

Haastateltava 3 näyttää esimerkiksi korttisivustolla tekemänsä ystävänpäiväkortin (liite 3). Kortissa on kuva hänestä ja kumppanistaan yhdessä, sekä hänen kirjoittamansa viesti, jossa hän muun muassa kertoo olevansa onnekas, että tapasi kumppaninsa ja pyytää häntä olemaan hänen *valentinensa* eli ystävänpäivän mielitietty. Kortti on esimerkki suhteeseen sen etäajan alettua uutena muodostuneesta viestintäkäytännöstä, jolla korvataan sellaista toimintaa, mitä suhteessa tehtäisiin jos sen osapuolet asuisivat samassa paikassa. Sitä käytetään myös erottamaan merkkipäivän erityinen toivotus tavallisista arkisista tekstiviesteistä.

4.2 Synkroninen viestintä

Tässä luvussa käsitellään synkronisia viestintäkeinoja. Synkronisilla viestintäkeinoilla tarkoitetaan reaaliajassa tapahtuvaa viestintää, jossa keskustelun osapuolet ovat samaan aikaan läsnä. Se pitää sisällään myös kasvotusten tapahtuvan viestinnän, mutta etäsuhteissa luonnollisesti kasvotusten viestintä on vähäistä. Tässä luvussa käsitellään erityisesti puheluja, joka nousi haastateltavien vastauksissa esiin keskeisimmäksi

synkroniseksi viestintäkeinoksi. Perinteiset puhelut voivat toimia muullakin kuin digitaalisella teknologialla, mutta tässä tutkimuksessa haastatelluista kaikki kertoivat käyttävänsä puheluihinsa internetin välityksellä tapahtuvia puheluita, joita tarjoavat nykyisin lähes kaikki sosiaalisen median alustat ja erilaiset ohjelmat, kuten Zoom. Siksi tämän tutkimuksen tarkoittamat puhelut lukeutuvat digitaaliseksi viestintävälineeksi. Vain yksi mainitsi käyttäneensä perinteistä puhelua poikkeustilanteessa, jossa ei ollut käytettävissä internetyhteyttä.

Kuudesta haastateltavasta viisi käytti etäsuhteessaan ääni- tai videopuheluita, ja neljä kertoi puhuvansa puheluja säännöllisesti ja niillä olevan merkittävä rooli suhteen ylläpidossa. Vain yksi haastateltavista ei soittanut lainkaan puheluja eri maassa asuvan ystävänsä kanssa. Puheluita soittavat kertoivat soittavansa sekä ääni- että videopuheluita. Puhelujen soittamiseen käytettiin WhatsAppia, Instagramia, Zoomia, KakaoTalkia, Facebookin Messengeriä ja harvoin myös perinteisiä puheluita huonon internetyhteyden takia. Puhelujen käyttötarkoitukset ja -tavat voidaan jakaa kahteen: rentoon olemiseen, johon syvennyttään luvussa 4.2.1, ja yhteiseen laatu-aikaan, jota tarkastellaan luvussa 4.2.2.

4.2.1 Rento oleminen

Useampi haastateltava kertoi, että heillä oli etäystäväänsä tai -kumppaninsa kanssa tapana soittaa videopuheluita, joissa he eivät aina varsinaisesti tehneet mitään yhdessä. Puhelua pidettiin auki, mutta kumpikin teki omia asioitaan. Tapa oli yleisempi parisuhteissa kuin ystävyysuhteissa: kaikki parisuhteita koskevat haastateltavat kertoivat tästä tavasta, mutta ystävyysuhteesta haastatelluista vain yksi kertoi tekevänsä tätä ystävänsä kanssa.

Neustaedter ja Greenberg (2012) tutkivat nimenomaan tätä tapaa etäparisuhteessa elävien viestinnässä. Toiminnalla tavoitellaan tunnetta samassa tilassa olemisesta, tai ollaan digitaalisesti samassa tilassa. Tämä motiivi toistui oman tutkimukseni haastateltavien vastauksissa ja todettiin myös Neustaedterin ja Greenbergin (2012) tutkimuksessa.

Haastateltavat kertoivat, että videopuhelun auki ollessa he saattoivat esimerkiksi tehdä kotitöitä, syödä, opiskella tai jopa katsoa elokuvaa ilman, että videoyhteyden päässä oleva kumppani katsoi samaa elokuvaa. He saattoivat olla pitkään hiljaa tai rupertella samalla kun esimerkiksi viikkasivat pyykkiä tai laittoivat ruokaa. Samanlaista toimintaa kuvattiin esimerkissä (3), jossa vaihdon aikana kämppäkavereina asuneet ystävät jatkoivat vaihdon jälkeen videopuheluissa kotitöiden tekemistä samalla jutellen.

- (7) Videopuheluissa ei vain lyhyesti vaihdettu kuulumisia, vaan elettiin elämää yhdessä. Teimme samalla kotitöitä tai laitettiin ruokaa. Joskus katsoimme samaan aikaan eri elokuvia. (H2)

Esimerkissä (7) puheluistaan kertoneella haastateltavalla oli kumppaninsa kanssa tapana pitää videopuhelu auki pitkiä aikoja, useiden tuntien ajan, aina kun heillä oli siihen aikaa. Hän kertoi, etteivät he useimmiten tehneet mitään erityistä yhdessä, vaan vain elivät yhdessä elämää videopuhelun välityksellä. Videopuheluilla on siis merkittävä rooli fyysisesti samassa tilassa olon korvaajana, ja niiden koettiin mahdollistavan ikään kuin samassa digitaalisessa tilassa olon.

4.2.2 Yhteinen laatu aika

Vastapainona edellisessä luvussa kuvatulle rennolle ajanvietolle oli aktiivisempi laatu aika. Myös siihen tyypillisin väline olivat videopuhelut. Toisin kuin aiemmin kuvatussa digitaalisesti samassa tilassa hengailussa, tässä toiminnassa haluttiin keskittyä tarkemmin kumppaniin tai ystävään. Tämänlaiset hetket olivat harvinaisempia ja usein myös suunnitellumpia tai aikataulutetumpia kuin arkiset rennot hengailupuhelut. Näille puheluille tyypillistä oli, että niissä tehtiin jotain yhdessä. Yhdessä syöminen, pelaaminen ja elokuvien tai sarjojen katsominen oli suosittua. Lisäksi yksi haastateltavista kertoi lukevansa kumppaninsa kanssa kirjoja puhelimen välityksellä niin, että toinen lähettää WhatsAppissa kuvan sivusta ja toinen lukee ääneen.

Tapa yhteisen laatuajan vietosta videopuhelujen välityksellä oli kaikkien etäparisuhteessa olijoiden käytössä, mutta ystävyydestä haastatelluista vain yksi kertoi tekevänsä tätä etäystävänsä kanssa. Muista ystävyydestä haastatelluista yksi ei soitellut etäystävänsä kanssa lainkaan. Kolmas soitti harvoin, ja hän kertoi että hän ja hänen etäystävänsä vain juttelevat puheluissa, jotka olivat melko lyhyitä. Ne eivät siis varsinaisesti kuulu kumppaan- ja kumppanin kategoriaan.

Haastateltava 2:lla oli kumppaninsa kanssa tapana soittaa usein, yleensä päivittäin, edellisessä luvussa kuvatuunlaisia videopuheluita, joissa he kumpikin tekivät samalla omia askeleita. Hän kertoi, että sitten kun he välillä keskittyivätkin puhelussa vain toisiinsa sen sijaan, että hääriivät samalla omia asioitaan, oli tunne erilainen (esimerkki 8).

- (8) Sitten kun esimerkiksi syödään yhdessä, tuntui siltä, että otetaan todella aikaa toisillemme, eikä vain niin että molemmat hääriävät omiaan. Se on erilainen yhdessäolon taso, kun todella keskitytään toisiimme. Tuntui, että se vahvisti suhdetta: toinenkin on valmis omistamaan aikaa toiselle. (H2)

Haastateltava 3 kertoi puhuvansa kumppaninsa kanssa puheluita yleensä päivittäin, mutta että noin kerran kahdessa viikossa he viettävät etänä treffi-iltaa, jolloin tehdään jotain erityisempää (esimerkki 9).

- (9) Kun asuimme lähempänä eri maissa, näimme kasvotusten parin viikon välein. Mutta nyt kun asumme vielä kauempana toisistamme, pidämme treffi-iltoja Zoomissa. Pelataan escape room -pelejä tai katsotaan leffoja. Joskus olemme tilanneet ruokaa toisillemme. Se tuntuu erilaiselta kuin WhatsApp-videopuhelut, koska teemme eri asioita ja on isompi kuva. (H3)

Esimerkin (9) haastateltava kertoi, että päivittäiset videopuhelut puhutaan yleensä WhatsAppissa, mutta treffi-illat pidetään Zoomissa, joka mahdollistaa esimerkiksi näytön jakamisen toiselle. Se avaa enemmän mahdollisuuksia erilaisille yhdessä tehtäville aktiviteeteille, kuten elokuvien katsomiselle. Hän mainitsi, että myös tietokoneen näytön isompi kuva verrattuna puhelimella soitettuun videopuheluun saa tilanteen tuntumaan erilaiselta.

4.3 Asynkroninen viestintä

Synkronisten viestintäkeinojen vastakohtana on asynkroninen viestintä. Sillä tarkoitetaan ei-reaaliaikaista viestintää, jossa keskustelun osapuolet eivät ole yhtä aikaa läsnä. Esimerkkejä asynkronisesta viestinnästä ovat esimerkiksi tekstiviestit tai sähköpostiviestit, joissa voi olla ajallisesti väli viestin lähettämisen, sen lukemisen ja siihen reagoimisen välillä.

Kaikki haastateltavat käyttivät etäsuhteissaan asynkronisia viestintäkeinoja. Niihin sisältyivät esimerkiksi tekstimuotoiset viestit, lyhyet videot, ääniviestit ja kuvat. Näistä kaikkia lähetettiin useiden eri kanavien kautta. Haastateltavien mainitsemissa kanavissa olivat esimerkiksi WhatsApp, Instagramin yksityisviestit, Snapchat, Facebookin Messenger ja KakaoTalk.

4.3.1 Tekstimuotoiset viestit

Kaikki haastateltavat lähettivät toisilleen tekstimuotoisia viestejä. Niitä lähetettiin WhatsAppissa, Instagramin yksityisviesteillä, Snapchatissa, Facebookin Messengerissä ja KakaoTalkissa. Sähköpostia käytettiin tiedostojen lähettämiseen muttei varsinaiseen muuhun viestimiseen.

Viestien välityksellä esimerkiksi vaihdettiin kuulumisia, kerrottiin jos oli tapahtunut jotain mielenkiintoista ja myös sovittiin etukäteen soitoista. Kaksi eri haastateltavaa kertoi lisäksi lähettävänsä kumppaniensa kanssa ”päivän biisejä” kuvaamaan sen hetken tunnetta.

- (10) WhatsApp-viestin vastaanottaminen kumppanilta tuntuu normaalilta. Sitä me tehdään. Tuntuu pahalta jos hän ei laita minulle viestiä, ja oudolta jos emme viestittele. Tekstailaan iltapäivällä ja illalla soitetaan. (H3)

- (11) On hyvä fiilis kun tulee viesti kaverilta, että on kiva kun nyt voi taas vähän aikaa jutella. Koska molemmat olemme kiireisiä eikä ehdi aina enempää jutella, joten jos laittaa viestiä on yleensä jotain oikeaa asiaa. WhatsApp on meille keskeisin ja pääasiallisin viestintäväline: jos laittanut eri sovelluksessa jotain, saatetaan laittaa WhatsAppissa viestiä, että käy katsomassa. (H1)

Viestittely tuntui monille haastateltaville jo arkiselta (esimerkki 10). Kuten esimerkissä (11) sivutaan, eri viestintäsovelluksille annettiin haastateltavien vastauksia erilaisia merkityksiä ja painoarvoja. Vaikka useimmat haastatelluista viestivät ystävän tai kumppaninsa kanssa monessa eri sovelluksessa, kokivat he kaikki silti jonkin yhden sovelluksen heidän pääviestintäkanavakseen. Yksi haastateltavista kertoi esimerkiksi, että WhatsAppissa puhutaan ikään kuin vakavampaa asiaa kuin Snapchatissa, joka oli varattu rennompaan ja hassuttelevampaan viestittelyyn.

4.3.2 Kuvat ja videot

Myös kuvia ja videoita lähetettiin paljon erilaisissa sovelluksissa. Erityyppisten kuvien ja videoiden lähettämällä oli erilaisia tarkoituksia. Niitä lähetettiin esimerkiksi WhatsAppissa, Snachatissa ja KakaoTalkissa.

WhatsAppissa lähetettiin kuvia ja videoita esimerkiksi matkoilta, mutta myös päivittäisestä elämästä (esimerkki 12). Kuvien lähettämisen motiiveiksi kerrottiin toisen iloiseksi tekeminen ja elämän jakaminen. Kuvia saatettiin lähettää myös esimerkiksi mahdollisista lennoista kumppanin luona vierailua varten, tai kirjan sivuista, joita luettiin yhdessä puhelussa.

- (12) Kun kumppani lähetti kuvia arjesta, tuntui hyvältä nähdä, että toinen yrittää jakaa elämäänsä kanssani. On kiva nähdä mitä toinen tekee ja miltä päivittäinen elämä näyttää. (H2)

Haastateltava 6 kertoi vaihtavansa kuvia arjestaan ystävänsä kanssa KakaoTalkissa (esimerkki 13). Hän kertoi sen mahdollistavan oman elämän näyttämisen etäystävälle, niin kuin hän oli nähnyt ystävänsä elämää vaihdossa.

- (13) Kuvien kautta voin näyttää kaverille myös millaista elämäni on Suomessa, koska näin vaihdossa itse kaverin elämää kohdemaassa, muttei toisinpäin. Kaveri pyysi kuvia yliopistostani, että hän näkee millainen se on. On tosi kiva, että myös hän laittaa minulle kuvia. Kuvat voivat tulla yllättäen. Haluan tietää, miten kaverilla menee elämässä ja mitä hän tekee. On kiva nähdä ihmistä kuvien välityksellä, kun ei ole nähnyt pitkään aikaan kasvoistusten. Joskus hän laittaa esimerkiksi kuvan jostain paikasta, jossa oltiin yhdessä. Se on kiva muisto ja muistuttaa ajasta vaihtomaassa. (H6).

Snapchat oli yhden haastateltavan käytössä. Toinen oli käyttänyt sovellusta ystävänsä kanssa vaihdon aikana, muttei enää sen jälkeen. Snapchattia kumppaninsa kanssa käyttävä haastateltava kertoi heidän käyttävän sitä rennompaan viestintään kuin heidän pääkanavaansa WhatsAppia (esimerkki 14).

- (14) Käytimme Snapchattiä rennompiin kuviin ja videoihin näyttämään mitä tehtiin juuri sillä hetkellä, ja esimerkiksi hassutteleviin filttterikuviin. Snapchattissa näytettiin hauskeempaa puolta. Oli kiva vastaanottaa kuva tai video kumppanilta, koska se tarkoitti että hän oli ajatellut minua. (H2)

Myös Snapchatin streak-toiminto, joka mittaa kuinka monena peräkkäisenä päivänä käyttäjät ovat lähettäneet toisilleen kuvan tai videon, ja suhdetasotoiminto joka mittaa kenen kanssa käyttäjä viestittelee sovelluksella eniten, herättivät keskustelua (esimerkki 15).

- (15) Jos suhdetaso laski, saattoi vitsailla että aijaa, nyt toinen kaverisi on paras kaverisi. Ja olin kyllä surullinen, kun streakimme katkesi jossain kohtaa. (H2)

Yksi haastateltavista oli ottanut kumppaninsa kanssa käyttöön erillisen sovelluksen kuvien lähettämistä varten (esimerkki 16).

- (16) Meillä on käytössä Locket-sovellus, jolla voi lähettää kuvia niin, että ne tulevat näkyviin puhelimen kotinäytölle siihen asti, että lähettää seuraavan kuvan. Se on erityisemmän tuntuista, kuin vain WhatsAppissa kuvan lähettäminen, koska se jää näkyviin muutamaksi päiväksi. WhatsAppissa vain skrollaa kuvan ohi. Tämä on vähän kuin olisi kuva kehystettynä seinällä. (H3)

Esimerkissä (16) haastateltava kertoo, että Locket-sovellukseen jaettu kuva tuntuu erityisemmältä kuin arkiseksi koettu WhatsApp-kuvaviesti. Hänen mukaansa siihen tulee kiinnitettyä enemmän huomiota, kuin helpommin ohitettavaan WhatsAppissa lähetettyyn kuvaan. Locket-sovellusta kuvattiin myös fyysisen taulun digitaaliseksi korvikkeeksi.

Seksuaalissävytteisten kuvien lähettämisestä ei erikseen kysytty, mutta ne mainitsi yksi haastateltavista. Hän kertoi, että niitä lähetettiin välillä ”tunnelman luomiseen”, mutta kuitenkin harvoin. Arkisemmat tai haastateltavan sanoin ”normaalit” kuvat olivat pääosassa.

4.3.3 Lyhytvideot

Monet haastateltavat kertoivat lähettävänsä etäsuhteissaan toisilleen muiden julkaisemia TikTok-videoita ja Instagramin keloja (*Reels*), eli lyhyitä videoita, joita muut käyttäjät ovat kuvanneet ja julkaisseet alustoilla. Videoita lähettivät sekä ystävät että parisuhteessa olevat haastateltavat. Haastateltavat kertovat lähettävänsä niitä toisilleen yksityisviesteillä, yleensä samassa sovelluksessa mihin video on jaettu. Yksi haastateltavista kertoi, ettei hänen etäystävällään ole TikTok-sovellusta, joten hän lähettää linkkejä TikTok-videoihin ystävälleen eri viestisovelluksessa. Hänen ystävänsä sen sijaan lähettää hänelle Instagramin keloja.

Videoiden lähettämisen tavoitteena oli haastateltavien mukaan saada toinen nauramaan tai osoittaa, että ajattelee häntä. Yksi haastateltava kuvaili toiminnan olevan digitaalinen versio siitä, että esimerkiksi keittiönpöydän ääressä kumppanin kanssa istuessa lukisi jostain kiinnostavaa ja jakaisi sen kumppaninsa kanssa, jotta siitä voidaan keskustella yhdessä.

Videoita lähetettiin usein sillä perusteella, että siitä tuli lähettäjälle mieleen ystävä, kumppani tai heidän ihmissuhteensa. Hauskat videot haluttiin jakaa ystävän tai kumppanin kanssa. Niiden lähettämällä voitiin esimerkiksi osoittaa, että oli ajatellut toista, kuten kuvataan esimerkeissä (17), (18) ja (19).

- (17) Lähetetään videoita sillä ajatuksella, että ”tää on niin me” tai ”tää on niin sinä”, tai ”tää on me 50-vuotiaina”. Videoiden vastaanottaminen ystävältä tuntuu hauskalta, ja että hänkin ajatteli minua kun näki videon. Tulee kiva fiilis. (H5)
- (18) Tavoitteena on saada toinen nauramaan ja osoittaa, että tuntee toisen. Tai lähettämällä samastuttavia videoita esimerkiksi opiskelun hankaluudesta voi osoittaa empatiaa toisen tilannetta kohtaan. (H3)
- (19) Vaikka kaverin lähettämät videot eivät vastaa aina omaa huumoria, tuntuu hyvältä kun kaveri lähettää videoita, koska hän on ajatellut minua. (H6)

Kaksi parisuhteessa olevaa haastateltavaa kertoi, että kumppani lähettää niin paljon videoita, että ne kasaantuvat ja niitä kertyy katsottavaksi paljon kerralla. He kuitenkin kertoivat suhtautuvansa asiaan niin, että he tiedostavat videoiden lähettämisen olevan kumppanille tapa osoittaa rakkautta heitä kohtaan.

4.3.4 Ääniviestit

Haastateltavat lähettivät ystävilleen ja kumppaneilleen myös ääniviestejä. Niitä lähetettiin esimerkiksi Instagramin yksityisviesteillä ja WhatsAppissa. Yksi haastateltavista kertoi lähettävänsä kumppaninsa kanssa enemmän ääniviestejä kuin tekstiviestejä.

Etenkin ystävillä, jotka eivät soitelleet puheluja joko ollenkaan tai vain harvoin, ääniviestit koettiin ikään kuin puhelujen korvaajina. Ääniviestien takia puheluita ei koettu tarvittavan. Ääniviestejä ystävänsä kanssa lähettävä haasteltava, joka ei soittanut lainkaan puheluja ystävänsä kanssa, kertoi, että heidän ääniviestinsä toisilleen ovat usein erittäin pitkiä, jopa ”podcastin pituisia”, ja niitä saatetaan lähettää monta peräkkäin.

Ääniviestien etuna puhelujen sijaan pidettiin sitä, että suhteen toinen osapuoli pystyy kuuntelemaan ne milloin tahansa ehtiessään. Kiireisten ystävysten ei siis tarvinnut etsiä yhteistä aikaa puheluille, vaan he saattoivat käyttää ääniviestejä puhelun sijaan.

Joissakin tapauksissa ääniviesteillä ei korvattu puheluita tai välitetty aina varsinaista asiaa. Yksi haastateltava kertoi etäystävönsä lähettävän välillä ääniviestejä karaokesta. Silloin ääniviestin rooli oli enemmänkin jakaa hetki elämästä ystävälle, joka on kaukana eikä siksi pääse osallistumaan hetkeen paikan päällä.

4.4 Läheisyyden tunteen tavoittelu

Yksi tutkimuskysymyksistä koskee läheisyyden tunteen tavoittelua digitaalisten viestintäkeinojen avulla, vaikka suhteen osapuolet ovat maantieteellisesti kaukana toisistaan. Tässä tutkimuksessa sillä tarkoitetaan etäisyyden tunteen hälvenemistä ja esimerkiksi samankaltaisen tunteen tavoittelua, kuin mitä ihmissuhteessa koettiin vaihto-opiskelun aikana silloin, kun suhteen osapuolet asuivat samassa paikassa. Haluttiin selvittää, onko tällaisen tunteen saavuttaminen mahdollista haastateltavien kokemuksen mukaan.

Haastateltavien käytössä olleista viestintäkeinoista etenkin ääni- ja videopuheluilla oli merkittävä rooli läheisyyden tunteen tavoittelussa ja saavuttamisessa. Kaikki haastateltavat, jotka käyttivät etäsuhteessaan puheluita, kertoivat niiden luovan tunnetta samassa paikassa olosta (esimerkit 20, 21 ja 22).

- (20) Kun puhutaan puhelua, tuntuu kuin olisin taas siellä paikan päällä kaverin kanssa viettämässä aikaa. (H6)
- (21) Puhelu on reaaliaikainen, ja näkee toisen kasvot. Tulee illuusio, että olisi samassa tilassa. Pääsee hetkeksi siihen fiilikseen, että olisi yhdessä jossain vaikka molemmat on oikeasti eri paikoissa. - - Videopuhelut ovat merkittävä viestintäkeino, koska siinä pääsee vähäksi aikaa samaan tilaan. Puhelut auttaa suhteen ylläpitämistä tosi paljon. Viestittely käy väsyttäväksi. Videopuhelussa tulee puhuttua enemmän ja käytyä enemmän läpi mitä

kaikkea siinä välissä on käynyt. Viesteillä laittaa yleensä jos on jotain isompaa tapahtunut, kaikki muu vähän jää pois. (H1)

- (22) Läheisyyden tunnetta toi se, että vaihdoimme puheluissa paljon ajatuksia. Ja vaikka katsottaisiin omia leffoja, on silti kiva nähdä vaikka että hänkin makaa nyt sohvalla. (H2)

Lisäksi haastatteluissa nousi esiin tunne siitä, että laatuaikatyyliset puhelut lisäsivät läheisyyden tunnetta arkisia rentoja puheluja enemmän. Myös arkisten puheluiden kerrottiin luovan läheisyyden tunnetta jo siksi, että videopuhelun välityksellä näkee toisen, mutta erityisen yhteisen tekemisen koettiin luovan vielä läheisempää tunnetta. Esimerkiksi haastateltava 1 kertoi kuuntelevansa joskus etäystävänsä kanssa uusia albumeja yhdessä videopuhelun välityksellä (esimerkki 23). Hänen mukaansa se lisää yhdessäolon tunnetta enemmän kuin viestittely.

- (23) Kun yhdessä kuunnellaan albumia, tulee sellainen olo kuin olisi samassa tilassa yhdessä, kun se on reaaliajassa. Kuin oltaisiin fyysisestikin yhdessä vaikkei ollakaan. Jos tekisi niin, että kuunneltaisiin vain itse ja vaihdettaisiin viestillä kommentteja, ei tulisi tätä samaa fiilistä. (H1)
- (24) Normisoittelu tuntuu normaaliajalta, se kun tehdään yhdessä jotain erityisempää tuntuu laatuajalta. Laatu aika on meille tärkeää suhteessa ja myös silloin, kun olemme samassa paikassa haluamme viikoittain tai parin viikon välein tehdä jotain erityisempää, ja etäaikana myös. Hyvät hetket yhdessä auttavat jaksamaan etäaikojen yli. Tuntuu, että se vähentää etäisyyden tunnetta, kun tehdään jotain yhdessä. (H3)

Haastateltava 3 kertoi esimerkissä (24), että treffi-iltoina, kun hän tekee aktiivisesti jotain yhdessä kumppaninsa kanssa, se vähentää etäisyyden tunnetta ja auttaa jaksamaan etäaikojen yli. Hän kertoo treffi-iltojen järjestämisen myös etäaikana olevan saman toiminnan jatkamista, mitä he tekevät voidessaan tavata toisiaan kasvotusten.

Digitaalisten viestintäkeinojen lisäksi parisuhteissa olevat haastateltavat kertoivat tavoittelevansa läheisyyden tunnetta myös lahjoilla ja paperipostilla. Haastateltava 3 kertoi antaneensa kumppanilleen joitakin vaatteitaan ikävän helpottamiseksi ja saaneensa

kumppanilta pieniä lahjoja mukana pidettäväksi muistuttamaan hänestä. Haastateltava 4 kertoi perinteisten paperikirjeiden merkityksestä hänen suhteessaan (esimerkki 25).

- (25) Lähetämme kirjeitä noin parin kuukauden välein. Kirjeissä ilmaistaan syvempiä tunteita kuin tavallisissa viesteissä. On enemmän aikaa miettiä sanoja. Kirjeen lähetykseen menee vaivaa, joka lisää sen merkitystä. Niiden vastaanottaminen on mukavaa, mutta niiden lähettäminen on vielä vahvempi tunne, koska kirjeissä paljastaa syviä tuntejaan. Tyttöystävän kirjeissä lähetetään myös pusuja. Kirje on meidän suhteessamme kuin lahja. (H4)

Haastateltava 4:ää mietitytti myös kirjeiden kerättävyys verrattuna digitaalisten viestien katoavaisuuteen. Hän pohti, että jos esimerkiksi puhelin hajoaisi tai varastetaan, kaikki viestit katoavat. Sen sijaan paperikirjeet säästetään ja niitä voi palata lukemaan vielä vuosienkin päästä.

Kaikki haastateltavat, etenkin etäystävyydestä vastanneet, eivät kuitenkaan kertoneet tavoittelevansa läheisyydentunnetta. Näitä vastauksia yhdisti tuntemus siitä, että etäaika koetaan vain väliajaksi ihmissuhteessa. Nämä haastateltavat kokivat, että heidän etäystävyyssuhteissaan digitaalisia viestintäkeinoja käytettiin vain yhteydessä pysymiseen siksi aikaa, että päästään taas näkemään kasvojen ja viettämään aikaa yhdessä (esimerkki 26).

- (26) Emme yritä luoda läheisyyden tunnetta eikä sille ole tarvetta. Kaverisuhteemme perustuu siihen, että molemmille tärkeintä olisi olla kasvojen jossain viettämässä aikaa yhdessä. Molemmille etäaika on väliaika. Molemmilla on omat elämät, mutta ystävyysuhde pysyy. Se riittää. Puhelut ovat periaatteessa läheisyyden tunteen luomista, mutta meillä on iso aikaero ja työt, niin ei ole aikaa soittaa usein. Soittaminen on tosi kivaa silloin kun aikaa sille on, ja se merkitsee enemmän koska sitä on harvoin. Emme tee puheluissa mitään, jutellaan vaan. (H6)

Kuitenkin myös haastateltavat, jotka kertoivat, etteivät tavoittele läheisyydentunnetta ystävänsä kanssa, kertoivat kokevansa olevansa edelleen läheisiä ystäviä etäystävänsä kanssa. Koettiin, että ystävyys oli jäänyt kuitenkin vaihto aikaan verrattuna enemmän

taka-alalle. He kertoivat, että tunnetasolla ystävydessä ei ole tapahtunut muutosta, vaikka yhteistä aikaa onkin vähemmän (esimerkit 27 ja 28).

- (27) Tiedän, että voin jutella kaverilleni tavallaan kaikesta. Mutta nyt olemme vähemmän iso osa toistemme elämiä. Vaihdossa hän oli melkeimpä tärkein ihminen minulle, mutta nyt olemme vähemmän iso osa toistemme elämiä ja on muita ihmisiä, joiden kanssa vietetään eniten aikaa. Tiedetään, että ollaan kavereita, mutta että kun nähdään niin sitten taas. Tunnetasolla hän on yhtä hyvä kaveri nyt kuin silloinkin. (H6)
- (28) Nyt etäaikana tiedän vähemmän miten hänellä menee, kun ei samanlailla näe tai vietä montaa tuntia yhdessä. Ei tule keskusteltua samanlailla viesteillä. Kuitenkin tiedetään, että ollaan tärkeitä toisillemme ja ollaan näkemässä, ja että silloin kälätetään. Koen, että ollaan silti hyviä ystäviä, mutta se on keventynyt. Kun vaihtokupla puhkeaa se vaikuttaa kaverisuhteisiin ja luo erilaisen aspektin kaverisuhteeseen, kun ei nähdä ja törmäillä kasuaalasti. Mutta välit eivät ole viilentyneet sen takia. Tuskin viestiteltäisiin niin paljon ja oltaisi niin kiinnostuneita toisistamme, jos oltaisiin tiputtu toisen ystäväpiiristä. Tuntuu että tulemme olemaan aina hyviä ystäviä, koska klikattiin niin hyvin ja tuntuu, että löysi oikeasti hyvän ystävän. (H5)

Esimerkeissä (27) ja (28) haasteltavat pohtivat muutoksia, joita heidän etäystävyyssuhteissaan on tapahtunut vaihdon jälkeen. Vastauksissa toistui kokemus siitä, että ystävästä ei ole tullut vähemmän tärkeä tai merkittävä, vaikka yhteydenpito ja yhteinen aika onkin etäisyyden takia vähentynyt vaihtoaikoihin verrattuna.

4.5 Erot ystävien ja pariskuntien viestinnän välillä

Puolet tutkimuksen haastatteluista koskivat etäystävyyssuhteita ja puolet etäparisuhteita. Niiden viestintätavoissa oli paljon yhtäläisyyksiä. Molemmissa suhdemuodoissa esimerkiksi käytettiin paljon samoja eri sosiaalisen median kanavia ja sovelluksia yhteydenpitoon. Lisäksi motivaatiot muun muassa kuvien ja videoiden jakamiseen ystävän tai kumppanin kanssa olivat eri ryhmissä hyvin samanlaisia. Haastatteluissa ilmeni kuitenkin myös eroja eri ihmissuhdetyyppien viestintäkäytännöissä, -tavoissa ja -välineissä.

Haastattelujen perusteella voidaan nähdä, että etäparisuhteissa oli tyypillistä viestinnän leviäminen useampiin eri kanaviin, kuin etäystävyydessä. Etäystävyydestä kertovat haastateltavat kertoivat heidän viestintänsä pysyvän jopa vain yhdessä tai kahdessa kanavassa. Yksi haastateltavista kertoi käyttävänsä etäystävänsä kanssa viestimiseen vain Instagramia, ja että hänellä ei esimerkiksi ole lainkaan ystävänsä puhelinnumeroa.

Pariskunnat olivat ystäviä luovempia uusiin viestintäkanaviin levittäytyjiä. Yleisten sosiaalisen median sovellusten käytön lisäksi pariskunnat tekivät kumppaninsa kanssa yhteisiä Spotify-soittolistoja ja lähettivät toisilleen ”päivän biisejä”, lähettivät sähköpostilla koulutehtäviä saadakseen kumppaniltaan palautetta niistä, käyttivät esimerkissä (6) mainitunlaisia korttisivuja ja latsivat kokonaan uusia, nimenomaan etäsuhteen ylläpitoon kehitettyjä sovelluksia, kuten esimerkin (16) Locket-sovellus.

Eroja ystävien ja pariskuntien välillä oli myös siinä, miten usein ollaan yhteydessä. Pariskunnat olivat yhteydessä vähintään tekstiviestitse monta kertaa päivässä ja lisäksi soittivat ainakin kerran päivässä aina kun se oli mahdollista. Ystävät kertoivat viestittelevänsä joko lähes päivittäin tai viikoittain, mutta että pidempiä keskusteluja käytiin harvemmin.

Puhelujen määrässä, pituudessa ja niiden roolissa ihmissuhteiden viestinnässä oli myös huomattava ero suhdetyypistä riippuen. Kuten todettua, pariskunnat soittivat usein. Tyypillistä oli, että päivällä viestitellään ja illalla soitetaan. Lisäksi pariskuntien puhelut olivat pitkiä, usein monta tuntia kestäviä. Ystävydestä haastatelluista yksi ei soitellut ystävänsä kanssa lainkaan ja toinen soitti harvoin ja kertoi puhelujen olevan kestoltaan noin kahdestakymmenestä minuutista puoleen tuntiin. Yksi ystävähaastatelluista kertoi soittavansa ystävänsä kanssa useita tunteja kestäviä videopuheluja, mutta niitä soitettiin yleensä muutaman viikon välein.

Vaikuttaa myös siltä, että pariskuntien keskuudessa oli yleisempää, että puheluissa tehtiin aktiivisemmin yhdessä jotain muuta kuin vain juteltiin, ja panostettiin tietoisemmin yhteiseen laatu aikaan. Tässä suhteessa ero ei kuitenkaan ollut aivan yhtä selkeä, koska

ystävyydestä haastatelluista yksi kertoi esimerkiksi kuuntelevansa uusia albumeja etäystävänsä kanssa ja säästävänsä albumijulkaisuja ystävän kanssa kuunneltavaksi. Lisäksi yksi etäparisuhteesta haastatelluista kertoi, ettei tehnyt puheluissa kumppaninsa kanssa yleensä juuri muuta, kuin syönyt joskus yhdessä illallista. Ainakaan näin pienestä otannasta ei siis voi tässä asiassa vetää vahvoja johtopäätöksiä.

Pariskuntien tiiviimpi yhteydenpito herätti haastateltavissa myös joitakin negatiivisempia tunteita, joita etäystävyydestä haastatellut eivät raportoineet. Pitkiä puheluita usein soittelevat etäparisuhteessa olijat kertoivat kokeneensa joskus turhautumisen ja väsymisen tunteita, kuten käy ilmi esimerkeissä (29) ja (30).

- (29) Loppua kohden ärsytti, ettei voitu oikeasti tehdä asioita yhdessä. Alussa se syventää suhdetta, että puhutaan syvällisiä keskusteluja. Mutta sitten ei ollut enempää sanottavaa, muttei halunnut lopettaa puhelua, koska halutaan olla yhdessä. Joskus liiallinen soittaminen ja pakonomainen yhteydenpito aiheutti ongelmia, ja etänä viestintä toi helpommin väärinymmärryksiä. Paljon soittaminen lisäsi turhautumisen tunnetta siitä, että ei voi olla paikan päällä kumppanin kanssa. Se motivoi etäsuhteessa olon lopettamiseen eli yhteen muuttamiseen. Tuntuu, että nyt kommunikoidaan vähemmän, kun eletään yhdessä. (H2)
- (30) Välillä tuntuu kuin olisin puhelussa, vaikken ole. Tuntuu vaikealta, että on niin tottunut vain etäviestintään. Toivon, että se muuttuu: että asuttaisiin yhdessä. Aina en jaksaisi olla yhteydessä. Välillä tuntuu, ettei haluaisi joka päivä soittaa. Mutta kumppani on minulle prioriteetti, käytän aikaa hänen kanssaan soittamiseen sen sijaan että menisin aina esimerkiksi kaverien kanssa ulos. (H4)

Etäparisuhteessa elävien vastauksissa mainittiin tosiaan tavoite yhteen muutosta kumppanin kanssa. Haastateltava 2 oli haastattelun aikaan jo muuttanut kumppanin kanssa yhteen, ja haastateltava 4 haaveili siitä. Etäystävyydestä haastatelluilla nousi esiin tavoitteena tai ystävyyttä koskevana haaveena ystävän kotimaassa vierailu, mutta siihen ei liittynyt etäparisuhteessa olijoiden kaltaisia kaihoisia tunteita, vaan lähinnä innostunutta odotusta.

Ystävyysuhteissa ei myöskään koettu yhtä lailla tarvetta yrittää kuroa välimatkaa kiinni digitaalisin keinoin, kuin parisuhteissa. Kaikki etäparisuhteessa olijat kertoivat yrittävänsä luoda tunnetta yhdessäolosta ja läheisyydestä, mutta etäystävyydestä kertoneista kaksi sanoi, ettei läheisyyden tunteen luomiselle koettu suhteessa tarvetta. Tässäkin tapauksessa yksi ystävyyshaastatelluista kuitenkin loi myös ystävyysuhteessaan läheisydentunnetta, ja toinen ystävästä kertoi kokeneensa silti tunnetta samassa paikassa olosta puhuessaan etäystävänsä kanssa puhelua.

Yksi ero ystävien ja pariskuntien välillä oli myös viestinnän leviäminen fyysisiin, ei-digitaalisiin muotoihin. Etäparisuhteista haastatellut kertoivat kaikki esimerkiksi joko lähettäneensä kumppanilleen kirjeitä tai postikortin, tai antaneensa tai vastaanottaneensa kumppanilta lahjoja muistuttamaan kumppanista heidän ollessaan kaukana toisistaan. Ystävyystyöistä haastatellut eivät olleet lähettäneet tai vastaanottaneet ystävältään lahjoja tai paperipostia tai muutenkaan käyttäneet ei-digitaalisia viestintävälineitä.

4.6 Analyysin tulosten yhteenveto

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten digitaalisia viestintäkeinoja käytetään etäsuhteiden ylläpitoon. Seuraavaksi vedän ensin yhteen tutkimuksen tulokset yleisellä tasolla. Sen jälkeen alaluvuissa 4.6.1, 4.6.2 ja 4.6.3 vastaan vielä tarkemmin erikseen jokaiseen kolmeen tutkimuskysymykseen.

Tutkimuksessa selvisi, että haastateltavat käyttävät digitaalisia viestintäkeinoja monipuolisesti ja luovasti korvaamaan kasvotusten tapahtuvaa viestintää. Puhelujen välityksellä tehdään mahdollisimman paljon samoja asioita mitä tehtäisiin myös samassa paikassa yhdessä ollessa, kuten katsotaan elokuvia, kuunnellaan musiikkia ja pelataan. Ystävästä tai kumppanista muistuttavia lyhytvideoita lähetetään samaan tapaan kuin samassa paikassa asuessa, ja jos syntymäpäivänä ei pääse antamaan fyysistä onnittelukorttia, lähetetään se sen sijaan rakkaan sähköpostiin. Monelta osin digitaalisin keinoin siis

onnistutaan verrattain hyvin kuromaan kiinni fyysistä etäisyyttä, ja monella tapaa etäsuhteessa olijat ylläpitävät suhteitaan hyvin samanlaisin keinoin kuin lähisuhteissa tehtäisiin.

Kaikki mihin pystyttäisiin kasvotusten ei kuitenkaan ole digitaalisin viestintäkeinoin mahdollista. Siispä digitaalisia viestintäkeinoja käytetään yhteydenpitoon, koska se on paras saatavilla oleva tapa, ja se koetaan kuitenkin paremmaksi kuin se, ettei oltaisi lainkaan yhteydessä. Viesteillä ja muilla yhteydenotoilla muistutetaan toista siitä, että ajattelee häntä ja on edelleen osa hänen elämäänsä. Digitaalisten viestintäkeinojen avulla jaksetaan siihen asti, kun voidaan taas nähdä kasvotusten.

4.6.1 Viestintäkäytännöt

Tämän tutkimuksen ensimmäinen tutkimuskysymys oli:

1. Millaisia viestintäkäytäntöjä muodostuu ihmissuhteessa sen muuttuessa lähisuhteesta etäsuhteeksi?

Haastatteluvastausten analyysissä todettiin, että vaihdossa solmitun ihmissuhteen muuttuessa etäsuhteeksi muodostetaan suhteessa sekä uusia viestintäkäytäntöjä että jatketaan samoja viestintätapoja, jotka olivat käytössä jo vaihdon aikana. Uusia viestintäkäytäntöjä otettiin käyttöön ratkomaan etäisyyden tuomia rajoitteita. Esimerkiksi videopuhelujen avulla päästiin suhteen etäajan alettua digitaalisesti samaan tilaan, jotta voitiin jatkaa yhdessä hengailua ja tuttuja tapoja, kuten juttelua kotitöitä tehdessä. Se loi tunnetta suhteen samanlaisena jatkumisesta. Vanhat, vaihdon aikaiset viestintätavat kuten toisen Instagram-tarinoihin reagoinnin jatkaminen ja TikTokiin lähettäminen jäivät käyttöön ikään kuin automaattisesti ja huomaamatta. Niihin oltiin totuttu ja ne olivat muodostuneet ihmissuhteessa tavaksi, joten niitä jatkettiin.

Todettiin, että etäsuhteiden viestintä saattoi levitä erittäin moniin kanaviin. Jotkut haastateltavista käyttivät etäsuhteessaan vain yhtä tai kahta kanavaa, mutta toiset olivat aktiivisempia ottamaan käyttöön kokonaan uusia kanavia luodakseen yhteyttä etäkumppaniinsa tai -ystäväänsä, ja esimerkiksi korvaamaan lähisuhteen elementtejä kuten merkki-päivänä annettavia kortteja. Yleisiäkin viestintäkanavia käytettiin luovasti, kuten esimerkiksi jossa haastateltavan kumppani lähetti hänelle WhatsAppissa kuvia kirjan sivuista, joita he lukivat yhdessä puheluissa.

Yleisiä motivaatioita asynkronisen viestinnän käytössä oli arjen ja elämän jakaminen toisen kanssa, ja sen osoittaminen, että ajatteli toista. Samanlaisia tunteita koettiin myös kuvia, viestejä ja videoita toiselta vastaanottaessa. Nämä motivaatiot olivat erittäin pitkälti samoja sekä ystävien että parisuhteessa olijoiden kohdalla.

4.6.2 Läheisydentunne

Toinen tutkimuskysymys oli:

2. Miten digitaalisen median avulla luodaan tunnetta läheisyydestä tai yhdessäolosta, vaikka ollaan fyysisesti erillään?

Tunnetta läheisyydestä ja yhdessäolosta luotiin ja koettiin etenkin puhelujen välityksellä. Läheisyyden tunnetta loivat sekä video- että äänipuhelut. Puheluissa läheisydentunteeseen vaikuttivat sekä toisen näkeminen että vain viestinnän synkronisuus eli reaaliaikaisuus, sillä läheisyyden tunnetta koettiin myös äänipuhelujen välityksellä. Myös äänipuhelua puhunut ystävydestä haastateltu kertoi, että puhelun aikana tuntuu kuin olisi taas samassa paikassa kaverin kanssa. Havaittiin myös, että kun puheluissa aktiivisesti tehtiin jotain yhdessä ja erityisesti kiinnitettiin huomio ystävään tai kumppaniin, lisäsi se entistään tunnetta läheisyydestä.

Utzin (2007) etäystäviä koskevassa tutkimuksessa havaittiin, että asynkronisia viestintätapoja käytettiin eniten yleiseen yhteyksissä pysymiseen, mutta että tärkeinä ja henkilökohtaisina koetut asiat jaettiin mieluiten puhelun välityksellä. Tämä piti paikkansa myös oman tutkimukseni mukaan. Noin kerran kolmessa viikossa etäystävänsä kanssa soitteluhaastateltava kertoi heillä olevan tapana kertoa viestillä, kun olisi aihetta soittaa. Hänen mukaansa puheluissa tulee viestejä enemmän ja tarkemmin käytyä läpi mitä kaikkea on tapahtunut sitten viime puhelun.

Kiinnostavaa oli myös, että haastateltava, joka ei lainkaan soittellut etäystävänsä kanssa, kertoi heillä olevan tapana jakaa tärkeimmät uutiset pitkillä ääniviesteillä tekstiviestien sijaan. Dainton ja Aylor (2009) arvioivat, että suullinen tai kasvokkainen viestintä tuntuu aidommalta ja tehokkaammalta kuin tekstipohjainen viestintä. Tämän voi tulkita kertovan siitä, että ääniviesteillä todella saavutetaan jotakin samaa, kuin puheluilla. Haastateltavien kokemusten mukaan ääniviestit eivät kuitenkaan luoneet sellaista tunnetta läheisyydestä ja yhdessäolosta, kuin puhelut.

Utz (2007) havaitsi myös tutkimuksessaan, että mitä läheisempi ystävyysuhde, sitä enemmän soitettiin puheluita. Tämä havainto ei ole yhtä selvästi löydettävissä oman tutkimukseni aineistosta. Kaikki ystävyystapausten haastatellut kertoivat kokevansa ystävyysuhdeensa edelleen läheiseksi, mutta hieman vaihtoaikaan verrattuna etäänntyneeksi. Sama tunne oli myös säännöllisesti etäystävälleen soittavalla haastateltavalla. Omassa tutkimuksessani havaittiin, että ystävät yleensäottaen soittivat vähemmän kuin parit. Etäparisuhteessa olevat haastateltavat kokivat olevansa yhtä tärkeässä osassa toistensa elämiä kumppaniensa kanssa niin etäaikana kuin lähiaikanakin, eli he eivät kokeneet ystävien tapaan suhteen läheisyyden laantumista.

Policarpon (2016) tutkimuksessa todettiin, että etäystävien kesken puheluita puhuttiin lähinnä erityisinä päivinä kuten syntymäpäivinä, tai jos oli tapahtunut jotain merkittävää, josta halusi puhua ystävän kanssa. Jossain määrin samanlainen ilmiö havaittiin myös omassa tutkimuksessani. Etäystävät jotka ylipäänsä soittelivat keskenään soittivat

kuitenkin useammin kuin vain syntymäpäivän tasoisina merkkipäivinä. Yhteistä Policarpon (2016) havaintoihin oli kuitenkin se, että etäystävät soittivat herkemmin silloin, kun sille koettiin olevan syytä, eli kun oli esimerkiksi jotain kerrottavaa. Heillä ei ollut tapana soittaa usein niin sanotusti ”muuten vain”.

Läheisyyden tunnetta tavoiteltiin myös lahjoilla, toisen vaatteilla ja paperipostilla. Fyysiset, ei-digitaaliset keinot olivat kuitenkin vain etäparisuhteessa olevien käytössä, eivätkä ystävät olleet käyttäneet niitä.

Kaikki eivät kuitenkaan tavoitelleet läheisyyden tai yhdessäolon tunnetta etäsuhteessaan. Haastatelluista ystävistä kaksi kertoi kokevansa suhteen etäajan väliajaksi, ja etteivät he kokeneet ystävänsä kanssa tarvetta yrittää kuroa välimatkaa kiinni digitaalisesti. Huomionarvoista oli se, että silti myös he kokivat ystävyysuhteen pysyneen tärkeänä ja läheisenä, vaikka yhteistä aikaa ei enää samanlailla ollutkaan suhteen etäaikana, ja vaikkoeivät he kokeneet olevansa enää aivan yhtä isossa osassa toistensa elämää, kuin vaihtoaikana.

4.6.3 Erot suhdetyyppien välillä

Kolmas tutkimuskysymys oli:

3. Mitä eroa on ystävyys- ja parisuhteiden välillä siinä, miten viestitään ja miten digitaalisia viestintäkeinoja käytetään?

Havaittiin, että niissä oli paljon samaa, mutta myös huomattavia eroja. Keskeinen ero oli puhelujen määrässä, niiden pituudessa ja siinä, miten usein soitettiin. Etäparisuhteessa olijat myös panostivat tietoisemmin laatu-aikaan kumppaninsa kanssa ja yrittivät etäystäviä enemmän luoda tunnetta läheisyydestä ja yhdessäolosta.

Holtzmanin ja muiden (2021) tutkimuksessa oli havaittu, että äänipuhelut ennustivat enemmän tyytyväisyyttä lähiparisuhteissa, mutta ei etäparisuhteissa, ja videopuheluilla ei löydetty olevan yhteyttä tyytyväisyyteen kummankaan suhdetyypin suhteissa. Omassa tutkimuksessani ei mitattu tyytyväisyyttä, mutta havaittiin, että sekä ääni- että videopuhelut lisäsivät kaikilla niitä soittavilla läheisyyden tunnetta. Kokemukset yhteisestä laatuajasta koettiin puheluissa, ja hyvien yhteisten hetkien koettiin auttavan jaksamaan etäajan ja ikävän läpi.

Suhdetyyppien välillä havaittiin myös edellä mainittu eroavaisuus ei-digitaalisten viestintäkeinojen käytössä. Pariskunnat lähettivät toisilleen paperisia kirjeitä ja antoivat toisilleen esimerkiksi vaatteitaan tai fyysisiä lahjoja muistuttamaan toisesta etäaikana. Haastatellut ystävät eivät käyttäneet tällaisia viestintäkeinoja suhteissaan.

5 Päätäntö

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten digitaalista mediaa käytetään etäsuhteiden ylläpitoon. Tutkimuksessa tarkasteltiin opiskelijavaihdossa alkaneita ystävyys- ja parisuhteita, joissa vaihdon jälkeen asutaan eri maissa. Tarkasteltiin suhteissa muodostuvia viestintäkäytäntöjä, läheisyyden ja yhdessäolon tunteen luomista digitaalisin keinoin sekä eroja ystävyys- ja parisuhteiden viestinnän välillä.

Aineisto kerättiin haastattelemalla kuutta entistä vaihto-opiskelijaa, jotka vaihdon jälkeen pitivät tai pitivät edelleen säännöllistä yhteyttä vaihdossa tavattuun ystävään tai kumppaniin. Puolet haastatteluista koskivat ystävyyttä ja puolet parisuhdetta. Haastattelumenetelmänä oli puolistrukturoitu teemahaastattelu. Analyysin menetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Aineistosta löydettyjä asioita hahmotettiin teemoittelun keinoin.

Yleisesti ottaen tätä tutkimusta voidaan pitää onnistuneena, koska tutkimuskysymyksiin löydettiin vastauksia. Selvisi, että ihmissuhteen siirtyessä vaihdon yhdessäoloajasta etäaikaan, suhteessa sekä jatketaan vaihdossa vakiintuneita viestintätapoja että otetaan käyttöön uusia viestintäkäytäntöjä, joilla mahdollistetaan ihmissuhteen jatkuminen kun ei enää nähdä kasvotusten. Selvisi, että etäparisuhteissa viestintä leviää etäystävyyttä useampiin kanaviin, ja käyttöön otetaan myös ei-digitaalisia menetelmiä, kuten paperiposti.

Tutkimuksessa saatiin selville, että vaihdon jälkeen ystävyys jatkuu etänä, mutta jää hie- man taka-alalle vaihtoaikaan verrattuna. Etenkin ystävyydessä etäaika voidaan kokea vain suhteen väliajaksi ja antaa paljon painoarvoa jälleennäkemisille. Koetaan, että muu- tosta ei tapahdu tunnetasolla, vaikka yhteydenpito vähenee.

Lisäksi selvisi, että etäparisuhteissa vietettiin etäystäviä enemmän aikaa puheluissa. Mo- lemmantyyppisissä suhteissa puhelujen rooli oli merkittävä etenkin läheisyyden tunteen luomisessa. Etäparisuhteissa lisäksi ei-digitaalisilla keinoilla, kuten lahjoilla ja

paperipostilla, luotiin läheisyyden tunnetta. Saatiin kuitenkin selville, että etäystävyydessä läheisyyden ja yhdessäolon tunteen tavoittelua ei koettu yhtä tarpeelliseksi, kuin etäparisuhteissa.

Kun verrataan tämän tutkimuksen tuloksia aiempaan tutkimukseen, tulee havaita, että aikaisemmin ei oltu tehty tutkimusta tästä nimenomaisesta näkökulmasta, jossa tutkitavat ovat olleet ennen kauas toisistaan muuttoa ystäviä tai kumppaneita vain lyhyen mutta intensiivisen ajan. Sen aikana on tultu läheisiksi, mutta on tunnettu vasta vähän aikaa. Sen jälkeen on siirrytty suhteen etäaikaan, jota oli tutkimushetkellä jatkunut jo pidempään kuin alkuperäistä vaihdossa vietettyä lähiaikaa. Aiemmissä tutkimuksissa etäsuhteiksi muuttuneet suhteet olivat usein kestäneet vuosia lähisuhteina ennen etäaikaan siirtymistä. Siinä mielessä tässä tutkimuksessa tutkittiin uudenlaista ilmiötä, eikä tuloksia voi siis aivan kaikilta osin vertailla erilaisiin asetelmiin perustuviin tutkimuksiin.

Paljon kuitenkin havaittiin aiempien tutkimusten löydösten pitävän paikkansa myös tässä tutkimuksessa. Näin oli esimerkiksi siltä osin, että synkroniset sekä suulliset viestintätavat koettiin aidommiksi, intiimimmiksi ja tehokkaammiksi (Dainton & Aylor, 2009; Neustaedter & Greenberg, 2012; Utz, 2007) kuin asynkroniset ja kirjalliset. Lisäksi myös tässä tutkimuksessa havaittiin etäparisuhteessa olijoiden tapaavan pitää videopuhelua auki pitkiä aikoja samalla, kun tekevät omia askareitaan, kuten Neustaedterin ja Greenbergin (2012) tutkimuksessa. Samaa toimintaa havaittiin lisäksi yhdessä ystävyysuhteessa. Aiemmissä tutkimuksissa ei oltu havaittu tai tutkittukaan tätä toimintaa ystävien kesken.

Myös eriäviä tuloksia aiempiin tutkimuksiin verrattuna löytyi. Utzin (2007) tutkimuksen mukaan mitä läheisempi ystävyysuhde, sitä enemmän soitettiin puheluita. Tämä ei kuitenkaan pitänyt paikkaansa oman tutkimukseni aineiston perusteella. Soittamisen määrästä ja riippumatta siitä tapahtuiko sitä säännöllisesti vai ei lainkaan, kaikki etäystävyydestä haastatellut kertoivat kokevansa ystävyysuhteensa edelleen läheiseksi, mutta vaihtoaikaan verrattuna jossain määrin laantuneeksi.

Toinen eriävä havainto koski Holtzmanin ja muiden (2021) tutkimustuloksia. Heidän tutkimuksessaan oli havaittu, että videopuheluilla ei ollut yhteyttä tyytyväisyyteen etäparisuhteissa. Vaikkei omassa tutkimuksessani mitattukaan tyytyväisyyttä, havaittiin, että sekä ääni- että videopuhelut lisäsivät kaikilla niitä soittavilla läheisyyden tunnetta. Lisäksi puhelut koettiin merkittäväksi yhteisen laatuajan mahdollistajaksi, jonka koettiin auttavan jaksamaan paremmin etäisyyttä ja sen aiheuttamaa ikävää.

Tämän tutkimuksen keskeisimpänä haasteena voidaan nähdä pieni otanta: kuusi haastattelua. Tutkimus oli laadullista ja tarkoituksena olikin analysoida haastatteluvastauksia syvällisesti. Tavoitteena ei siis ollut pystyä tekemään määrällisiä havaintoja tai merkittäviä yleistyksiä aineiston perusteella. Myös määrällisiä havaintoja tulee silti lähes väistämättä tehtyä, mutta näin pienen otannan perusteella luotettavien sellaisten tekeminen ei ole mahdollista.

Jatkotutkimuksiin ehdotankin siis suurempaa otantaa. Sitä voisi olla mahdollista laajentaa yhdistämällä sekä kyselylomakkeiden että haastattelujen käyttöä. Pitkien ja syvällisten haastattelujen tekeminen kovin suurelle joukolle on aikaavievää, joten aineistoa voisi kasvattaa sillä, että niiden lisäksi kerättäisiin suurempi määrä vastauksia kyselylomakkeella. Lomakevastaukset ja haastatteluvastaukset voisivat yhdessä muodostaa aineiston. Silloin ei täysin menetettäisi haastattelujen tuomia etuja, kuten syvällisiä vastauksia ja tarkkoja kuvauksia kokemuksista, mutta voitaisiin tätä tutkimusta paremmin tehdä myös määrällisiä havaintoja ja yleistyksiä.

Tässä tutkimuksessa ei otettu tarkempaan tarkasteluun kulttuurierojen vaikutuksia etäsuhteiden viestintään, mutta aihetta voisi tutkia jatkossa. Lisäksi tulevissa tutkimuksissa vaihto-opiskelijoiden etäsuhdeviestintäkokemuksia voisi verrata esimerkiksi suomalaisiin korkeakouluopiskelijoihin, jotka pitävät yhteyttä eri kaupungissa asuvaan perheeseen tai lapsuudenkavereihin.

Ylipäänsä vaihto-opiskelun kauaskantoisia seurauksia sekä digitaalisten viestintäkeinojen mahdollisuuksia ja rajoituksia on merkittävää tutkia jatkossakin. Ulkomailla oleskelun yleistymisen on ollut valtava muutos verrattuna aikaan, kun matkustelu oli harvinaista ja ystävät ja kumppani löydettiin pitkälti omalta lähiseudulta. Jo pelkän Erasmus-ohjelman on havaittu saattaneen yhteen merkittävän määrän pariskuntia (Euroopan komissio, 2018, s. 111–112) joille on syntynyt jo jopa miljoona lasta (D’Arcy, 2021).

Viime aikoina korkeakouluopiskelijoiden vaihtoon lähtemisen suosion on kuitenkin raportoitu laskevan (Bäckgren, 2024). Vuonna 2020 alkanut koronapandemia laski ulkomaanjaksojen määrää, eikä niiden määrä ole vieläkään noussut pandemiaa edeltäneelle tasolle (Opetushallitus, 2023). Perusteluiksi vaihtoon lähtemättömyydelle on tarjottu opiskelijoiden rahahuolten ja kiristetyn valmistumisaikataulun lisäksi kotimaahan jääviä ihmissuhteita (Rantasalo, 2024) ja sitä, että internet ja digitaalinen aika ovat avanneet maailmaa niin, ettei vierasta kulttuuria koeta enää tarpeelliseksi lähteä kokemaan paikan päälle (Reijonen, 2024; Korhonen, 2024). Kuitenkin ilman opiskelijavaihtoja tämänkin tutkimuksen ihmissuhteet olisivat jääneet solmimatta ja kenties miljoona Erasmus-vauvaa syntymättä.

Lähteet

- Anttonen, M. (2022, 28. syyskuuta). *Pandemia käynnisti erikoisen muuttoliikkeen – moni opiskelija muuttaa nyt opiskelukaupungista pois: "Olen aina ollut perhekeskeinen"*. Noudettu 5.12.2023 osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20000305>
- Bianchi, T. (2024, 22. tammikuuta). *Worldwide visits to Zoom.us from July to December 2023*. Noudettu 30.3.2024 osoitteesta <https://www.statista.com/statistics/1259905/zoom-website-traffic/>
- Bothwell, E. (2016, 29. tammikuuta). Spain sends and receives most students through Erasmus. Times Higher Education. Noudettu 11.4.2023 osoitteesta <https://www.timeshighereducation.com/spain-sends-and-receives-most-studentsthrough-erasmus>
- Bäckgren, N. (2024, 17. maaliskuuta). Outo ilmiö: Vaihto-opiskelun suosio on romahtanut opiskelijoiden keskuudessa. *Helsingin Sanomat*. Noudettu 31.3.2024 osoitteesta <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000010288302.html>
- Cidyl-Xech. (2023, 11. tammikuuta). *what is the point of a long distance relationship?*. Reddit. Noudettu 21.3.2024 osoitteesta https://www.reddit.com/r/LongDistance/comments/108zm2a/what_is_the_point_of_a_long_distance_relationship/
- Cieleszky, K. (2017). *Long-Distance Intimacy: How Intimacy in Long-Distance Relationships Changes over Erasmus+ Exchange* [maisterintutkielma, Karlstadin yliopisto] <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn%3Anbn%3Ase%3Akau%3Adiva-62806>
- Dainton, M. & Aylor, B. (2009). Patterns of communication channel use in the maintenance of long - distance relationships, *Communication Research Reports*, 19:2, 118-129, <https://doi.org/10.1080/08824090209384839>
- Dellmann-Jenkins, M., Bernard-Paolucci, T., & Rushing, B. (1993). *Does distance make the heart grow fonder? A comparison of college students in long-distance and geographically close dating relationships*. *College Student Journal*, 35, 212-2

- Dixon, S.J. (2023, 29. elokuuta). *Instagram: number of global users 2020-2025*. Noudettu 30.3.2024 osoitteesta <https://www.statista.com/statistics/183585/instagram-number-of-global-users/>
- Euroopan komissio (2018). Erasmus+ higher education impact study – Final report. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/162060>
- Euroopan komissio (2021, n.d.). Factsheets and statistics on Erasmus+. Noudettu 16.4.2023 osoitteesta <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-andtools/statistics-and-factsheets>
- Hirsjärvi, S., & Hurme, H. (2022). *Tutkimushaastattelun teoria ja käytäntö* (2. painos). Gaudeamus.
- Holtzman, S., Kushlev, K., Wozny, A., & Godard, R. (2021). Long-distance texting: Text messaging is linked with higher relationship satisfaction in long-distance relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(12), 3543-3565. <https://doi.org/10.1177/02654075211043296>
- Instagram. (n.d.). *About Instagram*. Noudettu 30.3.2024 osoitteesta <https://help.instagram.com/424737657584573>
- Johnson, A., Becker, J., Craig, E., Gilchrist, E., & Haigh, M. (2009). Changes in Friendship Commitment: Comparing Geographically Close and Long-Distance Young-Adult Friendships, *Communication Quarterly*, 57:4, DOI: 10.1080/01463370903313430
- Kakao. (n.d.). *KakaoTalk, where people and the world come to get connected*. Noudettu 30.3.2024 osoitteesta <https://www.kakaocorp.com/page/service/service/KakaoTalk?lang=en>
- Korhonen, A. (2024, 19. maaliskuuta). *Haastattelussa olisi samalla voinut kysyä matkusteleeko vastaaja, minne ja kuinka paljon. Tietäisimme paremmin onko kyseessä jokin uusimpivaaralaisuus vai ajatus siitä...* [Kommentti]. Helsingin Sanomat. Noudettu 31.3.2024 osoitteesta <https://www.hs.fi/kaupunki/helsinki/art-2000010300794.html>
- Lindner, J. (2023, 16. joulukuuta). *Must-Know Facebook Messenger Statistics [Current Data]*. Noudettu 30.3.2024 osoitteesta <https://gitnux.org/facebook-messenger-statistics/>

- Merton, R. K., Fiske, M., & Kendall, P. A. (1956). *The focused interview; a manual of problems and procedures*. Free Press.
- Neustaedter, C. & Greenberg, S. (2012). Intimacy in long-distance relationships over video chat. *In Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems (CHI '12)*. Association for Computing Machinery, 753–762. <https://doi.org/10.1145/2207676.2207785>
- Oksanen, E. (2019, 25. maaliskuuta). *Toimiiko etäsuhde? ”Suurin virhe on seurustella jonkun kanssa keskustelematta tulevaisuudesta”*. Iltalehti. Noudettu 21.3.2024 osoitteesta <https://www.iltalehti.fi/rakkausjaseksiartikkelit/a/4fd5f0e1-2899-483c-a7e3-443242d38406>
- Opetushallitus (2023, 30. maaliskuuta). *Korkeakouluopiskelijoiden ulkomaanjaksojen määrä nousi, mutta ei vielä koronaa edeltävälle tasolle*. Opetushallitus. Noudettu 11.3.2024 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/korkeakouluopiskelijoiden-ulkomaanjaksojen-maara-nousi-mutta-ei-viela-koronaa>
- Opetushallitus (n.d.). Tilastoja korkeakouluopiskelijoiden ulkomaanjaksoista. Noudettu 11.3.2024 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/tilastot/tilastoja-korkeakouluopiskelijoiden-ulkomaanjaksoista>
- Policarpo, V. (2016). “The Real Deal”: Managing Intimacy Within Friendship at a Distance. *Qualitative Sociology Review*, 12(2), 22–42. <https://doi.org/10.18778/1733-8077.12.2.02>
- Press, G. (2023, 29. marraskuuta). *TikTok Statistics For 2024: Users, Demographics, Trends*. Noudettu 30.3.2024 osoitteesta <https://whatsthebigdata.com/tiktok-statistics/>
- Rantasalo, T. (2024, 19. maaliskuuta). Nuoret paljastavat, miksi vaihto-opiskelu ei ole enää trendikästä. *Helsingin Sanomat*. Noudettu 31.3.2024 osoitteesta <https://www.hs.fi/kaupunki/helsinki/art-2000010300794.html>
- Reijonen, T. (2024, 19. maaliskuuta). *Minä olin 16, kun suuntasin vuodeksi toiselle puolelle maapalloa. Yhteyttä ystäviin ja perheeseen Suomessa pidettiin kirjein ja keran kuussa puheluilla...* [Kommentti]. *Helsingin Sanomat*. Noudettu 31.3.2024 osoitteesta <https://www.hs.fi/kaupunki/helsinki/art-2000010300794.html>

- Smith, J. (2022, 16. lokakuuta). *South Korea's Yoon calls for quick resumption of popular messaging, portal services*. Noudettu 30.3.2024 osoitteesta <https://www.reuters.com/technology/skoreas-yoon-calls-quick-resumption-popular-messaging-portal-services-2022-10-16/>
- Snap Inc. (2023). *Investor Relations*. Noudettu 30.3.2024 osoitteesta <https://investor.snap.com/overview/default.aspx>
- TikTok. (n.d.). *Underage appeals on TikTok*. Noudettu 30.3.2024 osoitteesta <https://support.tiktok.com/en/safety-hc/account-and-user-safety/underage-appeals-on-tiktok>
- TikTok. (n.d.). *Tavoitteemme*. Noudettu 30.3.2024 osoitteesta <https://www.tiktok.com/about?lang=fi>
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Utz, S. (2007). Media use in long-distance friendships. *Information, communication & society 2007-10, Vol.10 (5)*. DOI: 10.1080/13691180701658046
- Vaaranen, H. (2020, 15. huhtikuuta). *Etäsuhte - tukea ja tietoa Väestöliitosta*. Hyvä kysymys. Noudettu 21.3.2024 osoitteesta <https://www.hyvakysymys.fi/artikkeli/eta-suhde-tukea-ja-tietoa-vaestoliitosta/>
- WhatsApp. (n.d.). *Tietoja WhatsAppista*. Noudettu 30.3.2024 osoitteesta <https://www.whatsapp.com/about>
- Zoom. (n.d.). *The heart of human connection*. Noudettu 30.3.2024 osoitteesta <https://www.zoom.com/en/about/>

Liitteet

Liite 1: Haastattelykysymykset, ystävyysuhde

Vastaa kysymyksiin koskien yhtä ihmissuhdetta ihmiseen, jonka tapasit vaihdossa ja jonka kanssa olet pitänyt aktiivisesti yhteyttä vaihdon jälkeen palattuanne asumaan eri maihin.

Jos yhteydenpito on sittemmin hiipunut mutta oli jossain vaiheessa aktiivista, voit vastata kysymyksiin sen aktiivisemmän ajan näkökulmasta.

Taustatiedot:

1. Mistä maasta olet itse? Missä maassa asut nyt?
2. Milloin olit vaihdossa ja missä?
3. Mistä maasta ystäväsi on kotoisin? Missä hän asuu nyt?

Vaihdon aikana:

4. Kerro lyhyesti miten tapasitte ja ystäväystyitte.
5. Miten vietitte aikaanne yhdessä vaihdon aikana?
6. Miten piditte yhteyttä vaihdon aikana?
7. Millainen suhteenne oli vaihdon aikana?
8. Puhuitteko vaihdon lopussa ystävyysuhdenne tulevaisuudesta, jatkosta ja tulevasta yhteydenpidosta? Mitä puhuitte/mitä sovitte, tms.?

Vaihdon jälkeen:

9. Millainen oli siirtymä samassa paikassa asumisesta etäkaveruuteen?
10. Millaisin keinoin olette pitäneet yhteyttä vaihdon jälkeen?
11. Miten usein olette yhteydessä?
12. Mitä viestintäkanavia käytätte keskenänne? (Ohjelmia, somealustoja, perinteisiä tapoja kuten puhelin tai posti...?)

13. Mikä on pääasiällisin viestintätapanne?
14. Mitä te teette yhdessä?

Tarkempia kysymyksiä jokaisesta haastateltavan mainitsemasta viestintäkanavasta:

15. Mitä teette sillä? (Esim. mitä toimintoja/käyttötarkoituksia: äänipuhelu, videopuhelu, tekstiviestit, kuvaviestit, ääniviestit, näytön jako, muiden julkaisujen jako toiselle...?)
16. Miten usein käytätte sitä?
17. Miksi teet(te) niin; esim. miksi lähetät TikTokkeja, mitä tavoittelet sillä?
18. Miltä tuntuu esim. vastaanottaa toiselta TikTokkeja?
19. Miltä tuntuu esim. puhua videopuhelua?
20. Millainen rooli sillä viestintäkanavalla on yhteydenpidossanne? Miten merkittävä se on teille?

Taas yleisemmällä tasolla:

21. Kun olette kaukana toisistanne, yritättekö jotenkin luoda tunnetta yhdessäolosta tai läheisyydestä? Miten?
22. Vaikuttaako siihen tunteeseen se, että tehdään jotain yhdessä (esim. katsotaan leffaa jne.?) Tuntuuko se "aidommalta"? Vai ei?
23. Miten ystävyttenne on muuttunut etäkaveruuden aikana?
24. Onko ystävyys syventynyt yhä, vai tuntuuko että se on nyt vain kuulumisten vaihtoa?
25. Tuntuuko, että olette yhtä iso osa toistenne elämiä kuin ystävyiden lähiaikana? Vai enemmän tai vähemmän?

Liite 2: Haastattelykysymykset, parisuhde

Vastaa kysymyksiin koskien yhtä ihmissuhdetta ihmiseen, jonka tapasit vaihdossa ja jonka kanssa olet pitänyt aktiivisesti yhteyttä vaihdon jälkeen palattuanne asumaan eri maihin.

Jos nyt asutte jälleen yhdessä, vastaa kysymyksiin sen ajan näkökulmasta, kun olitte vielä etäsuhteessa vaihdon jälkeen.

Taustatiedot:

1. Mistä maasta olet itse? Missä maassa asut nyt?
2. Milloin olit vaihdossa ja missä?
3. Mistä maasta kumppanisi on kotoisin? Missä hän asuu nyt?

Vaihdon aikana:

4. Kerro lyhyesti miten tapasitte ja miten teistä tuli pari.
5. Miten vietitte aikaanne yhdessä vaihdon aikana?
6. Miten piditte yhteyttä vaihdon aikana?
7. Millainen suhteenne oli vaihdon aikana?
8. Puhuitteko vaihdon lopussa suhteenne tulevaisuudesta, jatkosta ja tulevasta yhteydenpidosta? Mitä puhuitte/mitä sovitte, tms.?

Vaihdon jälkeen:

9. Millainen oli siirtymä samassa paikassa asumisesta etäsuhteeseen?
10. Millaisin keinoin olette pitäneet yhteyttä vaihdon jälkeen?
11. Miten usein olette yhteydessä?
12. Mitä viestintäkanavia käytätte keskenänne? (Ohjelmia, somealustoja, perinteisiä tapoja kuten puhelin tai posti...?)
13. Mikä on pääasiallinen viestintätapanne?
14. Mitä te teette yhdessä?

Tarkempia kysymyksiä jokaisesta haastateltavan mainitsemaasta viestintäkanavasta:

15. Mitä teette sillä? (Esim. mitä toimintoja/käyttötarkoituksia: äänipuhelu, videopuhelu, tekstiviestit, kuvaviestit, ääniviestit, näytön jako, muiden julkaisujen jako toiselle...?)
16. Miten usein käytätte sitä?
17. Miksi teet(te) niin; esim. miksi lähetät TikTokkeja, mitä tavoittelet sillä?
18. Miltä tuntuu esim. vastaanottaa toiselta TikTokkeja?
19. Miltä tuntuu esim. puhua videopuhelua?
20. Millainen rooli sillä viestintäkanavalla on yhteydenpidossanne? Miten merkittävä se on teille?

Taas yleisemmällä tasolla:

21. Kun olette kaukana toisistanne, yritättekö jotenkin luoda tunnetta yhdessäolosta tai läheisyydestä? Miten?
22. Vaikuttaako siihen tunteeseen se, että tehdään jotain yhdessä (esim. katsotaan leffaa jne.?) Tuntuuko se "aidommalta"? Vai ei?
23. Miten suhteenne on muuttunut etäsuhteen aikana?
24. Onko suhteenne syventynyt yhä, vai tuntuuko että se on nyt vain kuulumisten vaihtoa?
25. Tuntuuko, että olette yhtä iso osa toistenne elämiä kuin suhteen lähiaikana? Vai enemmän tai vähemmän?

Liite 3: Ystävänäpäiväkortti

I'm **obsessed**
with you
in a
non-**creepy**
way.

Kuva 1: Ystävänäpäiväkortin kansi.

It has already been a while, since the two [REDACTED] got together. But the longer we are together, the more I am realizing, how lucky I was to meet you and I am looking forward to our future together! So, will you be my Valentine this year? Yours, [REDACTED] PS: please don't eat me!

Kuva 2: Ystävänäpäiväkortin sisäsivu.